

A szomjúság járványa

A mai héber vers
Kétnyelvű antológia

A szomjúság járványa

A mai héber vers Kétnyelvű antológia

Fordította: Uri Asaf és Marno János
Szerkesztette és a bevezetőt írta: Rami Saari

KALLIGRAM
2016

3

ISBN xxxxxxx ccccc ccccc

Kötetünk, Ilan Mor, Izrael budapesti nagykövetének kezdeményezésére készült, bemutatta a sokoldalú, összetett, és gyakran példamutató és feszültségekkel terhes mai izraeli társadalmat. Az antológia a kortárs izraeli költészet remekeiből válogat.

E kétnyelvű antológia bemutatásának célja közelebb hozni egymáshoz a magyar és az izraeli embereket.

Ilan Mor nagykövet köszönetét fejezi ki azoknak, akik szellemi és anyagi támogatásukkal hozzájárultak ezen antológia megjelenéséhez.

A könyv megjelenését Izrael Állam Nagykövetsége, Budapest támogatta

Tartalom

Előszó	11
<i>Költészet, mely a lélek szomját oltja</i>	
Írta Rami Saari	
Haim Gouri	15
<i>Számadás</i>	
<i>A mező illata</i>	
<i>Itt gyászolni nem lehet</i>	
Aharon Almog	18
<i>Az esőhozó</i>	
<i>A jemeniták hallgatásáról</i>	
Taha Muhammad Ali	20
<i>Dzsámil gödölyéi</i>	
<i>Borostyán</i>	
Dahlia Ravikovitch	25
<i>A ruha</i>	
<i>Két égő hajó</i>	
<i>Drága Miki</i>	
Israel Eliraz	29
<i>Énekelve mindnyájan a kelet gyermekei vagyunk</i>	
<i>Ez nem fájhat senkinek</i>	
Hamutal Bar-Yosef	31
<i>Reggeli</i>	
<i>Az idő</i>	
Nurit Zarchi	33
<i>Blues az újszülöttnek</i>	
<i>A lélek Afrika</i>	
<i>Lehetőségek</i>	

Erez Biton	36
<i>Anyámnak a gyerekei</i>	
<i>A takács</i>	
Ruth Blumert	38
<i>Szembenézni</i>	
<i>Régóta</i>	
<i>Tartós béke</i>	
Yona Wallach	40
<i>A két dimenzióból elszökik a test</i>	
<i>Ne félj</i>	
Raquel Chalfi	42
<i>A szobrász hal</i>	
<i>Elá farka</i>	
Agi Mishol	44
<i>Anyanyelv</i>	
<i>„Nem voltak sérültek”</i>	
Mordechai Geldman	46
<i>Az igazi 'mert'</i>	
<i>Az eső</i>	
Dvora Amir	48
<i>Elhagyott tulajdon</i>	
<i>Kanári</i>	
Yitzhak Laor	50
<i>Távolság</i>	
<i>Tanúság</i>	
<i>Kivájtán</i>	
Roni Somekh	52
<i>Hét sor a Járkon csodáiról</i>	
<i>Rizs az Édenkertben</i>	

Salman Masalha	54
<i>A fogoly madár tollai</i>	
<i>Halálom után</i>	
Hava Pinhas-Cohen	56
<i>Karakasian vágyai</i>	
<i>Kései találkozó</i>	
Amir Or	58
<i>Zöld, zöld</i>	
<i>Bonyolult feladat egyszerű kérdésben</i>	
Liat Kaplan	60
<i>Emlék, nemlét</i>	
<i>A világon a legtisztább gyönyör</i>	
Admiel Kosman	62
<i>Ima közben nem hajlongok</i>	
<i>Kerestetik</i>	
Tamir Greenberg	64
<i>A teraszon</i>	
<i>Alkonyat</i>	
<i>Az élete, mely bárki számára megnyílt</i>	
Nathan Wasserman	66
<i>Odüsszeusz</i>	
<i>Sisera vagyok</i>	
Eli Hirsch	68
<i>Üres kézzel jöttem</i>	
<i>A feledés sűrűje</i>	
Tal Nitzan	70
<i>Ez</i>	
<i>Könyörület</i>	
<i>Lehetőségek</i>	

Rami Saari	72
<i>Véletlen boldogság</i>	
<i>A műfordító választása</i>	
<i>Amikor megbomlik a rend</i>	
Efrat Mishori	75
<i>És nincs rajtam kívül senki</i>	
<i>Ímé, ő jő</i>	
Michal Held	77
<i>A rózsák szigete, a gránátalmák szigete</i>	
<i>Az ország köldökének nevezett utcában</i>	
Sharon Hass	79
<i>Zsenge ifjak</i>	
<i>Emlékezet</i>	
<i>A fuvolás</i>	
Shai Dotan	81
<i>Az első festmény</i>	
<i>Gyertyatartók</i>	
<i>A versek hatnak a világra</i>	
Shimon Adaf	83
<i>Kúszni a hegyekben</i>	
<i>Altatódal</i>	
<i>Ars poetica</i>	
Ayana Erdal	85
<i>Normális életre vágytunk</i>	
Yakir Ben-Moshe	87
<i>Érzésekkel telik az emlékezet</i>	
<i>Ezt a könyvet magamnak ajánlom</i>	
Yehezkel Nafshy	89
<i>Mahane Jehuda napkelte előtt</i>	
<i>Via Dolorosa a 18. sz végén</i>	

Almog Behar	90
<i>Jeruzsálemben nincsen folyó</i>	
<i>Halott költők</i>	
Boaz Yaniv	92
<i>Kirekesztjük a háborút</i>	
Jonathan Berg	93
<i>Emberek</i>	
Hila Lahav	94
<i>Hely</i>	
<i>A kéz</i>	
Noam Partom	95
<i>A világ eredete</i>	
Itai Zakai	97
<i>A barát bajban is barát</i>	

Költészet, mely a lélek szomját oltja

A költészet nagysága az a képesség, mely igazsággal ruházza fel a nyelvet, amikor a szavak erre képtelenek. A költészet a lélek szomját olthatja, gazdagsággal és örömmel szolgálhat az embernek, akkor is, amikor az élet nem nyújt kellő boldogságot, örömet, bőséget vagy jókedvet. Pedig az élet az, amely a hőseket formálja. A hőst jellemző kiváló tulajdonságok – a társadalomban élők számára a bátorság, az önfeláldozás, az emberi értékek megőrzése – megjelennek az irodalom porondján, különösen, ha az irodalom nevelő szándékú is, amely a puszta esztétikai igény fölé emeli.

A Teremtés könyvének negyedik fejezetében, amit a magyar olvasó a Biblia első könyveként ismer, megjelenik a héber vers, az egyik legősbibb, melyet az emberiség a Biblia fordításainak köszönhetően ismer. A vers hőse eldicsekszik a hőstettével:

*„Akkor monda Lámekh az ő feleségeinek: Oh Háda és Cilla,
hallgassatok számra, Lámekh feleségei, halljátok beszédem:
embert öltem, mert megsebzett; ifjat öltem, mert megütött.
Ha hétszeres a bosszú Káinéért, hetvenhétszeres az Lámekhéért.”*
(Ter 4, 23,24).

A hőstett példaként szolgál a vers hallgatói (olvasói) számára, tanulságos lecke, annak aki látja és hallja, hogy okuljon és az emlékezetébe vésse. „Hogy lássák és féljenek”, Mózes V. könyvének szavaival.

A nevelésen túl más és változatos feladatai is vannak a versnek a nép és az egyén életében. Valójában a nemzet és a nép dalait is egyének írják. A népek költészete izgalmas ablak, melyen keresztül fiainak és lányainak világára, nyelvükre, szokásaikra, gondolkodásmódjukra tekinthetünk, arra, ahogy a planétát benépesítik: az országukban és azon kívül, egymagukban és embertársaikkal együtt, a történelmi múltjukkal, melyet atyáik nemzedékről nemzedékre rájuk hagytak, mint üzenet és hagyomány, emberi kapcsolataikban, melyet sikerrel vagy sikertelenül ápoltak embertársaikkal, a családon belül és a társadalomban, istenükkel, a természettel, hazájuk vagy idegen földek tájaival, ahova az élet sodorta őket.

A magyar költészet fontos szerepet játszott abban, hogy a magyar embert mint egyént és közösséget a hazájához kötötte, a múltját, a történelmét és a nyelvét megörökítette. Hasonlóképpen, a héber versnek is fontos feladata volt ábrázolni a különféle emberek és csoportok életét és gondolkodásmódját a héber nyelv és irodalom foglalatában: a héberekét, a zsidókét, az izraeliekét, az arabokét, a keresztényekét, a muzulmánokét, a drúzokét, köztük a férfiakat, a nőket, a fiatalokat, az öregeket, a hagyomány tisztelőit, a vallástalant, az askenázit, a szefárdot, a keletieket, a bal- és jobboldaliakat, a konzervatívokat, a rendszer követőit, a forradalmárokat és az elégedetlenkedőket, a heterókat, az LMBT csoportjához tartozókat, az izraeli bennszülöttet, a szábrét és azt, aki külföldön született. Az egyén és a társadalom képe és perspektívái az idővel változnak, azonban a jelen antológia forrásainak változatossága, jellemzői és összetevői egybefogják a verseket és harmóniát teremtenek a válogatáshoz és a fordításhoz, ez esetben héberből és arabból magyarra.

A szomjúság járványa negyven izraeli költő versei közül válogat. Az antológia költőinek legtöbbje két vagy három verssel szerepel. A viszonylag nagy számú költő ebben a válogatásban gazdag képet vetít a magyar olvasó elé, olyan izraeli költők személyében, akik az elmúlt évtizedekben rendkívüli költészetet teremtettek, mellyel nemcsak az olvasóik világát befolyásolták, hanem korunk héber irodalmára nagy hatással voltak.

A viszonylag csekély számú vers kiválasztását költőnként, elsősorban a kötet előre megszabott terjedelme írta elő. A fordítók és a szerkesztő, szem előtt tartották a kötet pluralisztikus jellegét, a költők, személyes háttérétől függetlenül. *A szomjúság járványa* nem az első és egyetlen héber vers válogatás magyar nyelven, de természetes kíváncsi vagyok, hogy a soron következő válogatások még teljesebbé és gazdagabbá tegyék a magyar olvasó elé táruló mozaik képét, mint ahogy ezt a jelen antológiában tettük.

A válogatásban szereplő legidősebb költő 1923-ban született, vagyis Izrael államának születése előtt 25 évvel, a legfiatalabb pedig 1987-ben, vagyis abban az évben, mikor az első intifáda (palesztin felkelés) történt. Más szóval, több mint ötven év választja el a két költőt, de mindketten

Izraelben születtek és mindketten héberül írnak. A költészeti antológia természete szerint akár egy gazdagon válogatott csokor, miként ez a válogatás, mely pontos és megbízható képet ad az olvasónak a 20. század második felének, és a 21. század két első évtizedének héber nyelvű költészetéről.

A válogatás szerkesztése mindig fájdalmas rostálással jár. *A szomjúság járványában* szereplő költőkkel egy időben születtek más izraeli költők, akiknek költészete említésre méltó, gondolatébresztő és „szomjúságot” csillapító. Közülük megemlítünk néhányat a lábjegyzetben.¹ Azonban ez a lábjegyzet is a kényszerű rostálás eredménye. Valószínű, hogy hasonló válogatás szerkesztése más ember kezében más eredményre vezetett volna. *A szomjúság járványa* szerkesztőjeként azt remélem, hogy ez a munka kihívás lesz hasonló antológiák szerkesztőihez és más irodalmárok számára, akik érdeklődnek a héber vers iránt. Más az az antológia, amely egy költő műveiből közöl válogatást, mint az, amely számos költő verseiből válogat. Ugyanígy, különbözik az a válogatás, mely egy helyen időzik és egy nyelven szól, attól az antológiától, mely kétnyelvű. A magyar és a héber közti lényegi különbségek miatt helyénvalónak találtam, hogy a kétnyelvű antológia két külön részből álljon. Eszerint jobbról balra következik a héber nyelvű rész, és balról jobbra a magyar nyelvű. Ennek az egyszerű felosztásnak a gyakorlati célja a könnyű áttekinthetőség és a kisebb hibalehetőség, és az a tény, hogy kevés azoknak a száma, akik mindkét nyelven olvasnák ezt a válogatást. A modern technológia kellékei, a számítógépek, a táblagépek és az okos telefonok birtokában mind a magyar, mind pedig az izraeli olvasó, mindkét nyelven egyszerre is olvashatja e kötet verseit. A kötetet nemcsak e két ország verskedvelői olvassák majd, hanem oktatási célból is hasznára válhat annak a magyar olvasónak, aki érdeklődik az izraeli kultúra és a héber nyelv iránt, vagy annak az izraeli olvasónak, aki magyarul tud vagy tanul.

¹ Natan Yonatan (1923–2004), Yehuda Amichai (1924–2000), Avner Treinin (1928–2011), Aryeh Sivan (1929–2015), Dan Pagis (1930–1986), Moshe Dor és Israel Har (1932), David Avidan (1934–1995), Samih Al-Qasim (1939–2014), Tirza Atar (1941–1977), Hedva Harechavi (1941), Meir Wieseltier (1941), Tanhum Avgar (1946–2015), Miri ben Simhon (1950–1996), Dorit Weisman (1950), Israel Bar Kochav (1950), Hezy Leskly (1952–1994), Nilly Dagan (1953), Riki Daskal (1953), Nidaa Khoury (1959), Yonadav Kaploun (1963), Gilad Meiri (1965), Dana Amir (1966), Lyor Shternberg (1967), Mati Shemoelof (1972), Eran Tzelgov (1974), Nano Shabtai (1975), Roy Chicky Arad (1977), Adi Kesar (1980), Maya Kuperman (1982), Bacol Serlui, Roy Hasan (1983)

Az antológia költői nem abc sorrendben szerepelnek, nem csoportos vagy tematikus felosztás szerint, hanem a születési évük sorrendjében. Az a kevés vers, amely a költőket egyenként életre kelti, csak „étvágygerjesztőül” szolgál további mélyebb betekintéshez az írásaikhoz. Ezzel együtt a válogatás verseiből valamennyire mégis betekintést nyerünk a világukba, abba, ami foglalkoztatja őket, a vizsgálódásaikba a maguk és mások életében, a világ és a saját életük tükrében.

A versek kiválasztásban igyekeztem megőrizni az egyensúlyt a személyes választás és a kortárs héber költészet kánonja és kritériumai között. Ugyanakkor igyekeztem arányosan adagolni az összetevőket, ezért *A szomjúság járványa* egyszerre tartalmaz népszerűbb érdeklődést kiváltó és személyes hangú verseket. A válogatásban megtaláljuk a közvetlen hangot, legyen az nemzeti vagy politikai kérdés, és megtaláljuk az egyén érzéseivel, reményeivel, vágyaival, szenvedéseivel, csalódásaival és sikereivel áthatott hangot is. *A szomjúság járványában* az olvasó különféle „szomjúságokra lel”, keresi a helyét a világban: vágyakozik az emberi kapcsolat, a béke, az igazság vagy más idők, helyek után. A héber vers lenyűgöző világ a maga sokszínűségével és sokhangúságával, gazdag és sokarcú, de az értékek, a hazaszeretet, a hagyománytisztelet, az istenhit és a törvénytisztelet viszonylatában nem mindig egyértelmű.

Remélem, *A szomjúság járványa* sikerrel jár és képes valamelyest csillapítani azt a szomjúságot, amit a szerzői tapasztaltak és az olvasói egyaránt érezni fognak. Ez a siker hozzájárulhat a megértéshez és a békéhez, konfliktusok és viszályok közepette, és remélem, lesz benne erő, hogy az érdeklődés hídját megalapozza a két nép és a két ország között, ahol nagyobb a hasonlatosság a különbözőségénél.

Rami Saari
2016. január

HAIM GOURI 1923-ban született Tel-Avivban. 1947 nyarán Magyarországon és Csehszlovákiában a holokauszt túlélők között tevékenykedett. Hazatérte után harcolt a függetlenségi háborúban. Irodalmi tevékenysége mellett évekig folytatott újságírói és filmes munkát. Tizenhárom verseskötete mellett tíz prózai munkája jelent meg, és művei közül sokat lefordítottak idegen nyelvekre. 1975-ben Bialik-díjjal, 1988-ban Izrael Díjjal, és 2004-ben Miniszterelnöki díjjal tüntették ki.

Számadás

És ismét, mint mindig Izrael földjén, felizzanak a kövek,
és a föld nem kínál fedezéket,
és újra hívnak testvéreim a mélységből.¹

A sötétben csonkafülű kutyák² ugatják meg
a bolygó idegent, s a testvéreik feleselnek rá.

És ismét, mint mindig Izrael földjén, fenyegetők a kőpárnák³.
Sok alvót lajtorjával lep meg az álom.

A Hold egyre csak dagad, őrségre fogva
a verseléstől megvont költőnőket, holdkórosokat,
kik az országúton sorakoznak azóta is.

És ismét, mint mindig Izrael földjén,
zárva a könyörület kapuja,
mint a sír a fal árnyékában.

Nektártól nedves Elul⁴ napja és a hegység,
a dombok olvadoznak,
ahogy csordul belőlük a méz.

És ismét, mint mindig Izrael földjén,
szemek leskelnek a Szűz⁵ karja közül,
s a kövek szélén messzi tűzvész korma.
Még nem töltötte színig a völgyet a köd,
s a dinnye már érik és harsog a tenger.

És ismét, mint mindig Izrael földjén,
zarándok lábaktól gyötrődnek az utak,
és Isten mintha otthon találná magát,
s testvéreim újra a mélységből szólítanak.

A sortűz döreje
az éjszakai őrség
itt egy tű sem hatol át
egy toll se a hegyen át.

És ismét, mint mindig Izrael földjén,
a kövek emlékeznek,
a föld nem főd el,
lyukat hagy az ítélet a hegyben.

A mező illata

Ézsau, Ézsau,⁶ az átlagosnál hevesebb és nyíltabb.
Bazalt úton ereszkedik a széles mezőkre,
beleivódik a mező illata, veríték és füst.
Nem olyan okos és nem is olyan szent,
csak lassú felfogású.

Ézsau, van benned valami szomorúság és erő,
mely talán a porból, a kövekből, s a fémekből ered.
Mikor szükség van rád és kiabálnak, te
ott természet.

És újra itt a nap, az átlagosnál hevesebb és nyíltabb.
A hozzád hasonló soha nem nyughat, mindig akad piszkos meló:
valakinek muszáj futnia a rablók után.
S ő olyan, ezért kevésbé szeretik, de erős és ért a csaláshoz is,
könyörületre hát nem érdemes.

Itt gyászolni nem lehet

Itt gyászolni nem lehet, kivált ezen a helyen.
Itt ezzel senki sem törődik.
Kár. Sírj akárhogy. Vagy hallgass. Eredj, távozz,
a néma földeken.
Kisvárda – egy állomás, útban a semmibe.
Menj magadnak, utcáról utcára, házról házra, névsorban,
a halálos havon keresztül.

Ritka csendet hallasz, mely onnan ered,
ahol valakit várnak.
Nem tudod, hol hallgass és hol szólhatsz szabadon.
Kisvárda, egyike az állomásoknak, útban a semmibe.
Érdemes tudni egy másik nyelvet, amely látni és érteni enged.
Kisvárda csak mezőváros, útban a Kárpátokhoz.⁷

AHARON ALMOG 1931-ben született Tel-Avivban. A családja Jemenből vándorolt Izraelbe három nemeszedéssel korábban. Harcolt a függetlenségi háborúban és középiskolában tanított. Hét verses- és négy prózakötete jelent meg, ezenkívül néhány színdarabot írt és egy regényt. Almog többek között elnyerte a Brenner- (1982) és a Bialik-díjat (1999). Két lány apja, házastársa Ruth Almog író.

Az esőhözó

1942-ben kört írtam magam köré, s onnan nem bújtam elő,
míg az eső el nem eredt;
aznap házakat öntött el, ketten majdnem odavesztek,
hazafutottam és azt mondtam,
én vagyok az esőhözó,
mire apám felpofozott, szólván,
én meg a pofozó vagyok;
egy héttel rá aztán délig ácsorogtam,
mígnem galambok leptek körbe
és szerelmes szavakkal illettek,
másnap iskolába küldtek,
földrengésért fohászkodtam,
majd hogy rendben, beérem a napfogyatkozással is,
ott állt a pedellus a kapuban, naprakész csendben,
se tanár, se szamár, kezdte kántálni nekem
és táncra perdült a seprűvel. Sztrájkolnak.
Délben hazatértem és szóltam,
én vagyok a sztrájkhozó,
mire apám, hogy azért megérhetném a pénzem,
s erre én, hogy csak a szellemi dolgokhoz értek;
s még aznap éjjel hallom apámat,
hogy anyámnak nyomja: a gyármek nincs eszénél;
gyerek voltam, még nem értettem a szavát,
de a szó varázsa máig nem foszlott el.

A jemeniták hallgatásáról

Nagyapához jemeniták jöttek Jozsef táborából,
ültek és hallgattak,
ha az egyik énekelt, a másik hallgatott,
így cseperedtem fel vonítás
és hallgatás között;
most apám telefont kapott,
ül és a híváshangra vár,
nyolcvan éve hallgat, apái hallgattak,
végre arra vár, hogy őt hallgassák meg.

TAHA MUHAMMAD ALI 1931-ben született a Száfurija nevű faluban (ókori görög neve Szefforisz), Galileában. Az izraeli függetlenségi háború idején családjával Libanonba menekült. Visszatérve a költő Názáretben telepedett le, és ott élt haláláig, 2011-ig. Boltja volt a városban, ahol egész életében emléktárgyakat árult. Négy verseskötete jelent meg, melyeket Olaszországban, Kínában az Egyesült Államokban, valamint Franciaországban és Oroszországban is kiadtak.

Dzsámil gödölyéi

Dzsámil,
apám unokatestvére,
a szomszédunk Száfurijában,
három nőt vett feleségül
de nem szültek neki fiút,
aki a nevét viselhetné, se lányt,
aki a szívét melengethetné.

Dzsámil, apám unokatestvére,
a szomszédunk Száfurijában,
aranyfényű damaszkuszi kecskéje,
nagy szemű, a szőre hosszú –
Két nappal, miután visszatért a hádzból⁸
ellett neki
és három feleségének
hat puha gödölyét,
leheletük selyem és
őt a teremtő gyerekkorára emlékezteti.

Dzsámil gödölyéi
nem ebből a világból valók!
Dzsámil és asszonyai gödölyéi
hat hajnali cipó,
hat szökdelő csillag

a Tejút ölében,
és árnyékuk sem nyughat.
A kövek szuszognak,
az ördögök alszanak,
az üstökös és a halak is alusznak,
de Dzsámil gödölyéi le nem hunyják a szemüket.
Megnyugszik a szél,
de Dzsámil gödölyéi fáradságot nem ismernek,
átugranak a kapu ívén,
a tüzelőfa halmain,
a kerítés magasából a tetőre,
az udvarban, a folyosón futkároznak,
a fedél és
a széna között,
s a bakugrások rohamában
lobogó szőrük megolvad.

Alkonyatkor, a zölden rügyező mandulafától,
s az aratás holdfénye láttán,
Dzsámil gödölyéi megőrülnek.
Dzsámil és asszonyainak gödölyéi
kiugranak a bőrükből,
ugrálnak, viháncolnak, táncolnak
az ezüstös eszeveszett világban,
mint a fonálon függő higanylámpa,
vagy a szalmából készült ördögfiókák,
kik szalmaszálaikkal játszadoznak.

A gödölyék születésükkor
Dzsámil és asszonyai
szívébe férkőztek
ritka gyönyörűséget okozva,
boldogsággal és bizakodással.
A meleg és selymes öröm,
mely megtölti a házat és lakóit,
udvart és folyosót,

még a szénát is illatosabbá teszi.
Az öröm nemcsak
a három asszony osztályrésze.
Az öröm nem ér véget
az aranyfényű damaszkuszi kecske láttán,
ki nagyszemű
és arany szívű.
Az öröm nemcsak Dzsámilé,
apám unokatestvéréé,
aki a szomszédunk Száfurijában –
A bizakodás fénye
mindenkit elragad
és teljesen elborítja a falut,
akár az első eső öröme.

Borostyán

Nyomaink elmosódtak,
arcvonásaink szerte kuszálódtak,
a maradványok kifakultak,
sehol semmi útmutató,
hogyan valahová vezessen,
valamire utasítson,
vagy célozzon akármire.
A kor magába roskadt.
Elmúltak a napok,
és én a hajfonatod nélkül,
mely olyan volt
mint a szentjánoskenyér aranyló méze,
a puha selyem lélegzése, érezni még mindig,
álomban bódított, mint a jázmin virága,
villogott, mint a csillag,
vagy a hajnal derengése –

Én e kámforos fonat nélkül
nem éreztem volna soha,
hogy valami ehhez a földhöz köt.

Csalfa föld,
nem tartja be a szavát.
A földben nem bízatsz,
a föld akár a ringyó,
becsapja az éveket,
hastáncot lejt
a matrózoknak,
sokféle nyelven vihog
és a csípőjét mindenkinek felkínálja.
A föld meghazudtol minket,
áruló,
csaló,
a pora velünk keveredik, de sajnálkozik, ha befogad,
elege van belőlünk és haragot tart,
ügyfelei –
matrózok és erőszakoskodók,
akik kitépik a palántát,
és eltemetik a fát.
Megtiltják, hogy a szellőrózsára nézzünk,
vagy a ciklámenre,
növényt, cikóriát, bogáncsot
nem érinthetünk.

Földünk sóvárog a matrózok után,
az ügyfelei láttán lemezteleníti magát,
a tolvaj lábához dörgöli a fejét,
gazdag szójárással hivalkodik.
Nem látszik, hogy bármi is hozzánk kötné,
és én, a hajfonatod nélkül,
mely olyan, mint a szentjánoskenyér aranyló méze,
a puha selyem lélegzése...,
és én, a kámfor

vagy a borostyán,
s a bazsalikom nélkül,
nem ismerném fel,
nem is szeretném,
hozzá sem közelítenék.

Hajfonatod
az egyetlen ok,
mely ehhez a ringyóhoz akasztófakötéssel köt.

DAHLIA RAVIKOVITCH 1936-ban született Ramat Ganban és 2005-ben hunyt el Tel-Avivban. Az egyetemen héber és angol nyelvet tanult. Angolból fordított, és nyolc verseskötetet, három prózai munkát és nyolc ifjúsági könyvet adott ki. Munkássága ma jelentős irodalmi kutatás tárgya, számos nyelvre lefordították és fontos elismerésben részesült, köztük Bialik- és Brenner-díjban, Izrael Díjban (1998), valamint Miniszterelnöki díjban (2005).

A ruha

Itzhak Livninek

Látod, mondta, tűzből varrtak neked ruhát,
emlékszel, hogyan égett meg Jázon asszonya ruhástól?
Médea volt, bizony, ezt Médea⁹ tette vele.
Vigyáznod kellene, mondta,
ruhát varrtak neked, izzik, mint a parázs,
ég, mint a szén.

Felöltöd? kérdezte, ne öltsd fel.
Nem a szél hangja ez, hanem méreg cseppe.
Nem is vagy hercegnő, nem árthatsz Médeának,
fel kell ismerned a hangokat, mondta,
ez nem a szél hangja.

Emlékszel arra az időre, feleltem, mikor hatéves voltam?
Fejet mostak nekem illatos samponnal, és úgy mentem ki az utcára.
Az illat felhőként követett.
Ezután ágynak estem a szélről s az esőtől.
Még nem olvastam akkor görög tragédiákat,
a parfüm illata beburkolt és lebetegített.
Ma már tudom, ez nem természetes párlat.

Mi lesz veled, mondta, égő ruhát varrtak neked.
Tudom, mondtam, égő ruhát varrtak nekem.
Akkor mire vársz, mondta, jobban kellene vigyáznod,
vajon nem tudod, mi az, ha egy ruha elég?

Azt tudom, feleltem, de vigyázni, az nem megy.
A parfüm illata összezavar.
És így folytattam: lehet, hogy nem értesz egyet velem,
de én nem hiszek a görög tragédiákban.

De a ruha, mondta, a ruha lánggal ég.
Mit mondasz?! kiáltottam, miket beszélsz?!
Hol látsz rajtam ruhát? Én magam égek.

Két égő hajó

Két tartályhajó ég az Atlanti-parton
közel Spanyolországhoz,
jelentette a rádió.
Hajók sietnek a segítségére,
túlélőket keresnek.
Aki kimenekül a tűzből,
többnyire térdre hull,
megcsókolja a földet
és hisz istenben.
Szemre bizarr egy látvány égni a vízen,
lényegében mégse ennél szörnyűbb.
És azt is számításba kell vennünk,
hogy sosem menekülnek meg mind.
Közben mentőcsapatok kutatnak
a vízben. Az ember szívesen
ment ki bármit a hullámsírból.

Most leszáll a nap a vízen,
a tűz nem szűnik éjszaka sem,
nem alszik ki magától,
amíg el nem oltják.
Remélem, mindenki megmenekül mégis.
Franco háborújának négymillió halottja
túrhetetlen emlékeket ébreszt.

Drága Miki

Éjjelente mindig Mikire gondolok,
a kedvességére.
Ahogy a kék szemével rám nevetett
és megállt a szívem.
Drága, drága Miki.
Régen hadihajó parancsnok volt,
rombolójával cirkált,
és hullámokat kavart
Kréta és Ibéria között.
Miki, a kedves
húsz év alatt egyre ment össze,
csaknem törpe lett mára.
A drága Miki.

Huszonöt évvel ezelőtt
még haditengerész volt,
ruhaujján arany sávok,
a büszkeségtől dagadozott a mellkasa,
majd éjszaka padlóra itta magát
és nappal ismét felkorbácsolta a tengert,
rombolója mint egy bálna spriccelte a vizet,
szemei ragyogtak a szerelemtől.

Aztán minden megváltozott.
Már huszonkét éve
nem vásárolt új nyakkendőt,
Miki nem a régi már,
mikor a szeme úgy ragyogott Agadírkikötőjében,
ahogy a tengeré még soha.

Most ötven éves, van két gyermeke,
Miki fiai növekednek, ám ő nem boldog.
A múltó évek nem kímélik őt,
s ő sem ad magára éppen.
Drága Miki, mit tettem veled.

Mikor kék szeme könnyel telik meg
tisztább a liliomnál,
a búzavirágnál,
mindennél tisztább.

ISRAEL ELIRAZ 1936-ban született Jeruzsálemben, jeruzsálemi születésű szülőktől. A prózai műveken, színdarabokon és az operalibrettókon kívül, melyeket Joseph Tal és Menahem Tzur műveire írt, több mint harmincöt verseskötetet írt, a legutóbbi, kötetünkkel egy időben jelenik meg. Évekig előadói és műfordítói munkát végzett és számos irodalmi díjat kapott Izraelben és külföldön.

Énekelve mindnyájan a kelet gyermekei vagyunk

Énekelve mindnyájan a kelet gyermekei vagyunk,
elébe járulunk a kosárral és megállunk előtte,
mint a házigazda előtt, aki galambot helyez bele
és mi, a jólét emberei a fodrászok mintás kendőjével
takarjuk le az ajándék jószágot, s úgy nyúlunk be érte
vakon, szerszámot csalva ki belőle, fuvolát, varázslatot,
aztán bort fejtünk a hordó középső harmadának
közepéből, így készülünk az iváshoz,
szemmérték szerint, ahogy a tehén választja ki
a fűből a zsenget, a vékonyat, és akkor
a föld szélén feljön a nap, habár kétséges,
hogy csakugyan félretolja-e az éjszakát,
vagy nem látja, nem látja értelmét
a változásnak, és akkor én az egyszeri embernek,
aki mellém talált ülni, azt mondom:
Hagyd a csudába az egészszet, mit iszol?

Ez nem fájhat senkinek

A testbe test hatol,
s ezzel másféle értelem
birtokába termünk.

Tisztábban hallasz,
ha tudod,

nincs mit hallani.

Mire vállalkoztál?

Madárrá válni,
és nem remélni semmit.

Mit tudni, mibe kap a tűz
a szemedbe vagy a szalmába.

Mindenki mellett áll valaki és hirdeti:
„a szerelem létezik”.

Ez nem fájhat senkinek.

HAMUTAL BAR-YOSEF 1940-ben született Tel-
Joseph kibucban, ukrainai származású szülőktől. A Jeruzsálemi Héber Egyetemen irodalmat tanult, majd középiskolában tanított. Irodalomból doktorált, majd a negevi Ben Gurion egyetem tanára lett. Számos egyetemen tanított az Egyesült Államokban, Franciaországban, Ukrajnában és Oroszországban. Tizennégy verseskötetet adott ki. Munkásságáért több díjat kapott, köztük a Brenner-díjat, valamint az Államelnöki díjat. Jelenleg Jeruzsálemben él.

A reggeli

Reggel kávét
főzök az uramnak,
magamnak rántottát,
a kislányomnak tejbegrízt.
Egyáltalán nincs időm a harmatcseppekhez
a pókhálók szálain a kóró között,
kora hajnal, Vádi Árugot.¹⁰
Délelőtt csirkét pucolok;
szükséges tartozék alma és bor.
Megtöltik és két órát sütik.
Ha nem sietnék, rákenném a testedből
illatozó pörkölt földimogyorót,
mint akkor, a sötétben, álmomban
az esőáztatta régi jeruzsálemi piacon
ahogy a szemedben látom.

Az idő

Az idő! Az idő, mely ahhoz kell,
hogyan megértsd, mi történt.
Hogy nincs, hogy vége van. Volt és már nincs.
Mehalt és kész! Életre nem kel.
Ha nem gondolsz rá,
titokban se tér vissza.
Időbe telik, míg a méreg hat,
amíg beveszed és távozol.
A bosszúhoz idő kell, a gyűlölethez is,
idő, míg minden elhamvad,
kívül és belül.
Idő, mely a meghaláshoz kell.
Idő, míg minden szürke, gyanús
nagy és haragos kővé válik.

Mikor már nem érzed a különbséget
a rózsaszín árnyalatai között,
mikor nem figyelsz fel a kóbor macska nyávogására,
se az ájult varjúfióka rikoltására.
Idő kell ahhoz, hogy elhatározd, hogy túlélj,
foggal és körömmel.
Idő kell a kiáltáshoz, míg megszakad.
Idő a vérnek, de mennyi? Egy? tíz? száz, vagy ezer év?
Nekem harminc évembe került,
másodszor csak tízbe.
Aztán élni kezdtem,
figyelni, szeretni.

NURIT ZARCHI 1941-ben született Jeruzsálemben, író apától és pedagógus anyától. Apja halála után anyjával kibucba költöztek. A katonai szolgálat után tanárképzői iskolát végzett, majd a Tel-Aviv-i egyetemen irodalmat és filozófiát tanult. Több mint száz könyve jelent meg, köztük versek, novellák, esszék, ifjúsági és gyerek irodalom. Újságíróként is tevékenykedett. Gazdag munkássága számos elismerésben részesült. Két lány anyja, ma Tel-Avivban él.

Blues az újszülöttnek

Így, a néma csendben,
s csukott szemmel buknak a csecsemők a világra.
Mint esőcseppek egy hatalmas tenyérből az éjjel,
gumibelsőkbe, a pók sátrába, láda almára.

Mindenütt csend. Alvó csecsemők a kaptár áttetsző sejtjeiben,
reggelre idegenek, a sötétől karikás szemekkel
tapogatnak, mézes szájjal nyújtóznak, ásítóznak, gömbölyded
karokkal, édes fogakkal, tejjel, szeretettel a pergő homokban.

De ki sírhat a világban,
mit hallok, keserves sírás hangját,
élesebbet, mint ahogy vonít a kutya, vijjog a sirály,
jajszó a tetők felett, jajszó az utak alatt.
Most már egy lélek sem alszik.

Az utcán kórus énekel.
Csecsemők, egyetek, gyarapodjatok.
A fióka kiszáll a fészekből, darumadár hátán,
folyami bárkán, a tehén nyakán,
folyik tovább az átható sírás:
újszülöttünk, hová temették, hová tettem?
Hol felejtettem víz és levegő nélkül?

Gyertek az asztalhoz. Kihűl az étel.
De hogyan nyeljük, a torok zsúfolva hanggal.
Nosza, nyissatok rozsdás konzervet, sírok, ahol soha nem járt rabló,
hallgassatok: hová temették, hová tettem.
Hol feledhettem a csecsemőt víz és levegő nélkül.

Síri a csend,
nem tudni miért, kiért.
Engem szólít a hang a kőből.
Íme a csecsemő, egy átlátszó falevél gerince. Nézzetek,
hajoljátok körbe,
adjatok innia, adjatok ennie, ha maradt –

A lélek Afrika

Az egyenlítőn túl áll egy asztal.
Mikor belépsz az ajtón, elmozdul rajta
New York, Gibraltár, London. A lélek Afrika.
Elárulja neked az is, ahogy tele tetoválja a testeket az idő.

Valamikor más idők jártak erre,
megmentett bennünket a gyarmatosítás.
Nem is képzeltem másképp az életem, csak kettesben,
amit a párom folyvást elrabolhat tőlem.
Mi vadak, mára magunkra maradtunk.

Ádám és Éva, mennyire eltávolodtam tőletek.
Álljatok bármelyik oldalon, az mindig a másik oldal nekem,
utánatok lopakodok, oldalról oldalra
az idő sápadt magzatjával, mely itt zsugorodik a karomban.

Lehetőségek

Edzem a szám
a szerelmed szorzótábláján,
s úgy számolom, hét bő esztendőre elég mag lesz.

Lám, a szép Ruth¹¹ is hány tál mosolyt gyűjt az aratók között.
Kinek kell még ez az utolsó búzatábla,
melyet lángra gyújt a sakál éjjeli vonítása.

Senkinek, mert hova lesz akkor a világ alapja,
és belém markol a rémület:
nincs bennem több sóvárgás?!

EREZ BITON 1942-ben született marokkói szülők gyermekeként az algériai Oranban. Tizenegy éves korában megsebesült egy kézigránáttól, a robbanástól teljesen megvakult és a balkezét is elvesztette. Szociális munkásnak tanult a Jeruzsálemi Héber Egyetemen, és rehabilitációs pszichológiát a Bar-Ilan Egyetemen. Szociális munkásként, pszichológusként, újságíróként és politikusként is tevékenykedett. Számos díjban részesült, 2015-ben Izrael Díjat kapott.

Anyámnak a gyerekei

Anyámnak
a gyerekei –
nem éltek a gyerekek.

Az első,
az első nem élt,
Dávidnak hívták,
anyám apja után.
A második,
a második sem élt,
Meirnek hívták,
a csodatevő
Rabbi Meir neve után,
nem történt csoda,
hogyan éljen.

A harmadik,
az én volnék,
hiszen éltem,
Jáisnak neveztek,
mely életet jelent.
De milyen életet
éltem neked, anyám?

A takács

A vakok iskolájában, Jeruzsálemben
Cvi úr volt az igazgató.
Bemutatott
az intézet vendégeinek
és azt mondta:
Ennek a gyerekeknek, ha felnő,
szíjat kötünk a bal vállára,
és szíjat a jobb vállára,
és takácsot
faragunk belőle,
aki szőnyeget sző majd
a királyoknak
és a hercegeknek.
Takács nem lettem,
ám olykor
az ihlet perceiben
verseim karcsú
szőnyegekké válnak
minden vendégnek, bárkinek.

RUTH BLUMERT 1943-ban született Haifában, és 2014-ben hunyt el Jeruzsálemben. A Bar-Ilan egyetemen tanult biokémiát és mikrobiológiát, majd a New York-i teológiai szemináriumon héber irodalmat. A színházi archívumot és a *Bámá (Színpad)* folyóiratot szerkesztette. Jeruzsálemben élt, és műfordítóként is tevékenykedett. Három verseskötetet adott ki, három mesekönyvet, egy elbeszélés és sci-fi kötetet. Kitüntették a Miniszterelnöki Díjjal és a Jeruzsálem Díjjal.

Szembenézni

Oda születni, ahol másféle a szorongás,
már nem lehet.
Marad az esély, hogy szembenézzek evvel,
és lássam, az előttünk halomban álló köveket,
a romokat,
az üvegszilánkokat,
a szögesdrótot,
a zsákutcákat,
s a nyakatekert törvények
gonoszan villanó tekinteteit.

Elszegényedünk, kiüresedünk,
beérjük a puszta léttel.
Meghitt szorongásunk a vigasz.

Régóta

Elfáradtam, akárcsak te,
és nálad gyengébb is vagyok.
Elfogadom és tűröm
a gúnyt, a metsző vicceket.

Értem a kifogásokat,
és beérem azzal, hogy engem választottál,
akkor, mikor még
téged is izgalomba tartott Ádám és Éva násza.
A rácsodálkozásban
rügyet hajtott és virágot sürgetett a szél,
és a fűszálak hajladoztak.

Tartós béke

Békeszeretők vagyunk,
utána vetjük magunkat s egymásnak esünk,
s a béke hol ebben, hol a másik
sarokban rejtőzik el.
Türelmetlenség, rövidlátás,
hogy jövünk ahhoz, hogy foglyul ejtsük őt.
És ha nekilendül a bitang,
a teljes fegyvertár feldördül.
Bárcsak megsebesülne a béke,
hogy gondját viselhessük.

YONA WALLACH 1944-ben született Kfar Onoban, besszaráb-
biai bevándorlók gyermekeként, és szülő-
városában hunyt el 1985-ben. Életében hat verseskötetet adott ki, műveinek egy része
csak a halála után jelent meg. Wallach nagy hatással volt az őt követő költő nemzedékre,
főleg a nemiség bátor és forradalmi ábrázolása miatt a héber költészetben. Újszerű köl-
tészete elismerést és népszerűséget hozott számára. Verseit számos nyelvre lefordították.

A két dimenzióból elszökik a test

Áldott földön, lankás lejtőkön,
arany bilincsben aprókat lépdelek.
Fejemben az ég, szemem világa elborul,
a vadonatúj kék megvakít embert, állatot.
S a képzeletben bomlik ki a táj,
magába szippantva minden távolságot.
A két dimenzióból elszökik a test,
mely már pusztá kontúr.
Gyerekkézben síkos hal a szerelem,
kérlelem, ami áttetsző, ne hegedjen,
könnyű szél kapja fel és szórja szét
a civakodó fübe tükörszilánkjait.

Ne félj

Kioltja a gonoszt
a beteg fehérsége
az üres lap
melyre
a Jásár Könyvét¹² írják
ne félj
minden fehér

új kezdet
messiási lap
ingyen kártya.
Ne fékezd meg erővel
a sötét figurákat
a fekete nyelvet,
mely üszkösödik, mint a máglya széle,
mint a kondér pereme,
mint a rossz név.
A fehér mindent lerombol
ahogy mozog,
hagyatkozz rá
ne fékezd meg erővel
az emberben
a gonoszt,
mely független tőled
és jön is már
és megtalálja módját
a tűzrakásnak.

RAQUEL CHALFI 1945-ben született Tel-Avivban, ahol ma is él és alkot. Tizenhét verseskötete és egy prózakötete jelent meg. Sokáig szerkesztett dokumentum műsorokat a rádióban, valamint a film és televízió szakon tanított a Tel-Aviv Egyetemen. Többek között Bialik- és Brenner-díjjal, valamint a University of California Berkeley Díjával tüntették ki. Filmjeiért elnyerte az Izraeli Filmművészeti Intézet díját.

A szobrász hal

Én, a hal, szobrot csinálok
a legeslegnehezebb anyagból.

Szobrot csinálok a vízből,
mely, mint az érett asszony, magába fogad
mindenkor,
vagy már nem egészen –

nincs „faragás” utáni,
sem megelőző pillanat,
csupán a víz csobbanása az időrásben.

Nézzétek, milyen szép,
mihelyt a kezem közül kikerül,
szökken, mint az ijedt őz,
a testet öltött víz!

Szoborrá formálni a szerelmet –
hogyan kell szobrot állítani a vízben?
Miközben belém fröcsköl,
és a kezemet holttá dermeszti;
a víz kimossa magából a szerelmet,
én pedig megformálok azt zöld bánattal
és ő a mély takarójával befed.

Mintha jól esne a hallgatás.

Ela farka

Elának és Dádinak

Ela farka egyenesen a szívéből fakad.
Kis öröm – kis csóválás.
Nagy öröm – Ela farka vadul ide-oda csapkod.
Egy mikroszekundum nem hibádzik a farokcsóválás
morgó-nyüszítő tolmácsolásában.
Mi ez? Központi idegrendszer?
Vagy a farok az érzések idegvégződése?
Vagy talán a szívet viszi színre
az el-elhajló farok, mely eképp
buja elágazása a szívnek?

Ela, Ela érzelemdús kutya
nedves remegő orrától
az elegáns fekete farkáig
csupa szív.

Jó neked, Ela
hosszú szíved van, Ela,
hatalmas a te szíved, Ela, Ela.

AGI MISHOL 1946-ban született Szilágycsehiben, Romániában, magyarajkú holokauszt túlélők egyetlen gyermekeként. Tizenhat verseskötetet adott ki, irodalmat tanult és ma a Tel-Aviv Egyetem filozófiai díszdoktora. A Helikon költői műhely vezetője és szépírást tanít. Könyveit franciára, spanyolra és románra is lefordították. Többek között elnyerte a Miniszterelnöki díjat és az olasz Lerici Pea díjat.

Anyanyelv

A szomszédasszony húzott ki engem belőled
és életre keltett, majd
azt mondta: Lány!
Apám akkor zongorista volt és némafilmeket kísért
egy ócska zongorán a moziban,
én pedig mohón szopni kezdtem a melled,
míg te engem fürkésztél szemed behavazott
vetítövásznán.
Akkor őszi Nap ragyogott
Szilágycsehiben,
és egy cigányasszony megjósolta egy libáért neked,
hogy távolbalátó leszek,
de ugyan ki értette, mit jelent az „oááá”,
amit a szobában ordítottam.
Aztán hüvelyknyire zsugorodtál
és én az ujjam helyett a ceruza
gumiját szopogattam,
mígnem megfordítottam,
és verset
kezdtém írni veled,
mely újból anyámmá szült
téged.

„Nem voltak sérültek”¹³

De ki vette számba a kis szamarat
a fényképen
a cím alatt.

Fehér szamár
életét lomok és
görögdinnye elé fogták,
bizonyára némán tűrte,
mikor felmálházták a dinamittal
aztán a hátsójára csapva
és útnak indították:
Gyerünk, eredj,
neki az ellenségnek.

És akkor
az út felénél
megpillantott egy fűcsomót
a kövek között
és felhagyott a küldetéssel,
hogy legeljen békésen,
mert órá várt az a fű
a ketyegő csendben.

Arról nem írtak, ki lőtt:
sem azokról, akik reszkettek, hogy visszafordul
s azokról sem, kik nem kértek az „ajándékból”.

Ám amikor felvágatott az égbe
a tüzes Messiás képében,
hetvenkét hófehér nöstényszamár
nyalogatta a sebeit.

MORDECHAI GELDMAN 1946-ban született Münchenben holokauszt túlélő lengyel szülőktől. Pszichológus és képzőművész. Tizenöt verseskötetet és öt ismeretterjesztő munkát adott ki. Összegyűjtött művei két kötetben jelentek meg 2010-ben, és költői antológiája angol fordításban hamarosan napvilágot lát az Egyesült Államokban. Életművéért elnyerte a Bialik-díjat.

Az igazi „mert”

ettem, mert megéheztem
ittam, mert megszomjaztam
basztam, mert begerjedtem
lenéztem, mert lenéztek
elutaztam, amint előkerültem
siettem, mert késésben voltam
szerettem, mert hiányoztak
tiltakoztam, amiért megkülönböztettek
sírtam, mert elhagytak
vásároltam, mert kellett
telefonáltam, ha elnémultam
üvöltöttem, mikor bántottak

mert mert mert

vajon létezhet valódi esemény,
mely megáll magától is ok nélkül,
szerelem, menten a múlttól, a genetikától
zene, mely nem holmi vágyból fakad,
még a zene utáni vágyból sem,
ajtó, mely magától nyílik váratlanul,
hogy bejusson az ég azúr ragyogása
béka a levegőből meglepetésül
anélkül, hogy pete és ebihal előzné meg

vagy az igazi 'mert', a tiszta és a valóságos,
mert általa váltható meg egyszer s mindenkorra
az események jövőbeli alakulása.

Az eső

Esett és esett
de városaink szomjan maradtak
vízfonalakban esett az eső
olykor jégesőre váltott
és tűzek gyúltak benne
városaink mégis szomjan maradtak
tévedtek a jósok és az időjárás jelentés
szakadt már az eső s mégsem látszott
száguldó áradása, sem az elöntött völgyek
mert forró szél süvöltött
csupa repedés lett a föld
a ligetek lángra lobbantak
mert a legszebb fák kiszáradtak
az eső elöntötte a kiszáradt városokat,
anélkül hogy átnedvesítette volna őket
vagy megtöltötte volna ciszternáikat
a szomjas példája szomjúságjárványként terjedt
izzott a szomjúság
a négy évszak egyetlen sivataggá vált.
Tikkadtságunkra nem akad orvosság.

DVORA AMIR 1948-ban született Jeruzsálemben lengyel származású háluc (pionír) szülők gyermekeként. Héber irodalmat, zsidó filozófiát és kabbalát tanult Jeruzsálemben és amerikai irodalmat az Illinois Egyetemen az Egyesült Államokban. A héber nyelv és irodalom oktatási programján dolgozik, és két verseskötetet adott ki. Elnyerte a Kugel-díjat és a Miniszterelnöki díjat, az utóbbit 2006-ban.

Elhagyott tulajdon

Szomszédunk, Polacsek úr lelke háborog
az „elhagyott tulajdon” miatt.
Nem óhajt lakást venni a palesztin menekült házában,
mondván „Csehországból menekültem,
s most vásárolok meg az ő házát, aki miattam lett menekült?”
Igen, Polacsek úrnak van ideje mérlegelni.
Mikor megdőlt a kommunista rendszer, visszakérte házát
a csehektől, mely gazdátlanul maradt a megállapítás szerint.
Egyelőre ötvennégy év telt el, s ő ideiglenes helyen lakik
a zenével, mely a klarinétjából szól,
elhagyhatatlanul, és a fájó szívéből.
Csak ez marad a faira, szól a klarinét.

Kanári

Vasárnap a madárpiacon vásároltál
egy vásári kanárit, s már indultál is vele haza.
Eltűnődtem, hogy van ebben a dologban valami misztikus,
mintha édesanyád lelkét kívánnád így visszahozni,
akit itt fogtak el a városban, s innen küldtek a halálba.
Megsértődted, mikor mosolyogtam kopottas tollain,
a csorbult csőrén,
s büszkén harsogtad: „A látszat nem számít, papírjai vannak,
és szülőfalujának dalversenyén első helyezést ért el.”
Ma is hiszel tehát a papírokban, bizonyítványokban,
igazolásokban.
Igen, szemre lesír rólad, hogy akkor még gyerek voltál.

Párizs, 1997. március

YITZHAK LAOR 1948 áprilisában született, röviddel a függetlenségi nyilatkozat kikiáltása előtt (1948. május 14.) Párdesz Háná városkában. Katonai szolgálatát a ciszjordániai területeken megtárgadta, ezért börtönbe zárták. Tíz verseskötete, négy regénye és három novellás- és két esszékötete jelent meg, valamint a doktori munkájának átdolgozott változata a színműíró és költő Hanoch Levinről.

Távolság

Éjszaka, a sötétség mélyén kúszik a hasán a vonat.
A faluból látni a sápadt fénykockákat, ha ágyában
feltápáskodva kinéz az ember. Éjszaka befagy a folyó, a fű
deres lesz. Éles füttyszó hasít az idegen levegőbe.
A hosszú hernyó gyomrában alszol, szemhéjad néha feltárod,
üres állomások nevét olvasod, és visszaalszol.
Határok váltakoznak, nyelvek, kalauzok és egyenruhák,
vékony fonállá válsz ebben a sátorban. Én a szobámban
itt remegek a vágtyól.

Tanúság

Ki az, aki rám néz és azt mondja: Fiam,
ki mondja: Fiam, anélkül, hogy rám nézne.

Arcod megmarad, de nem a test,
nem a lélek, nem a szó, nem
a bevésődött emlék.

Te, aki láttál engem
egész életemben az életemben

meghaltál tanúságom.

Kivájtan

Az ember kimegy a sötétbe
a hályogos üreg homályából
megy, megy, párát
fújtat. A házak is
ködbe bújnak, macska-
szemük áthatja az embert.

Ki hazamegy, és nem ír verset,
nem olvas verset,
sem cikket, mert hogy lehet
nem írni verset,
nem olvasni azt a cikket,
látszani úgy, hogy maga nem lát,
mivel ő a puszta
pillantás.

Valahol találtak egy hullát,
nevet adtak neki, tele a világ
az állatok szemével,
mint egy színig telt kád
a sötétben.
Nincs több memóriahely.

Nem a halál néz ránk
ezer szemmel, hanem
a vakság.

RONI SOMEKH 1951-ben született Bagdadban és két éves korában került Izraelbe. Rajzolni tanult az Avni Intézetben és irodalmat, zsidó filozófiát a Tel-Aviv Egyetemen. Ifjúsági mozgalmi csoportvezető volt és sokáig középiskolában, valamint a kibucok irodalmi alkotó műhelyében tanított. Tizenegy verseskötetet adott ki, valamint két ifjúsági könyvet. Könyveit több nyelvre lefordították és kiadták. Több irodalmi díjat kapott, nős és egy lány apja.

Hét sor a Járkon¹⁴ csodáiról

Tel-Aviv városát hamarosan előkapják, mint egy pisztolyt.
Forró szelekkel kezdődik a tenger felől jövő,
és az utcákon sustorognak a lövések utáni csendben.
Kár, hogy nincs cirkusz ebben a városban,
kár, hogy nincs kardnyelő, sem varázsló, hogy nincs elefánt,
nincs sárkány, kár, kár, hogy erre csak egy hajó jár. Most,
hogy egy más illetőségű nőnek mutatom a Járkon csodáit.

Rizs az Édenkertben

A nagyanyám nem túrta a rizsmaradékot a tányéromon,
ám ahelyett, hogy szónokolt volna az indiai éhínségről,
a felpuffadt gyerekhasakról, azokról akik egy rizsszem láttán
a szájukat tátják,

ehelyett csikorgó villával összevonta a tányér közepére
az összes maradékot, és könnyfátyolos szemmel
arról mesélt, hogyan száll fel az otthagyt rizs
a jóistenhez panaszkodni.

Most már halott s én elképzelem az örömteli találkozást
a műfogsora és az örök kétélű kardja között
a rizs Édenkertjében.

Vörös rizsszőnyeget gurítanak az örök a lába elé
s a sárga RizsNap a kerti angyalok fehér testére tűz.

Nagyanyám olívaolajjal keni be a lábasok falát
a jóisten kozmikus konyhájában.

Nagyikám, mondanám most neki, a rizs
egy kicsire összezsugorodott kagyló,
s te is kivetődöttél belőle, mint a gyöngye,
hová lettél életem tengeréből.

Salman Masalha 1953-ban született az Al-Maghar arab faluban. Több éve Jeruzsálemben él és két nyelven ír, arabul és héberül. Doktorátust szerzett az arab irodalomtudományból, esszéíró, fordító és újságíró. Nyolc kötetet adott ki, nagy részüket arab nyelven. A régi arab költészet szótárának társszerkesztője. A *Masraf* folyóirat szerkesztője. 2006-ban kitüntették az Államelnöki díjjal.

A fogolymadár tollai

Ajkamon az elhagyott haza,
amint vállával lerázza a búzaszemeket,
melyek a hajához tapadtak.

A paraszt emlékbarázdát ró
az olajfa ligetek köré,
feledve a magok után sóvárgó
vadmadarakat.

A hegy sziklaélein
cseppre csepp akad fenn a reggeli felhőből,
melyet dombok hullámozása ölel körül.

A vadász, aki nem adja fel,
tarsolyát rongyokkal tömi ki
s közéjük fogolymadár-tollakat tűzdel,
hogy messziről lássa mindenki,
miféle zsákmányokban dús egy vadász ő.

Halálom után

csomagolják papírba tetememet,
régi reggeli lapokba. Mondják,
hogy az magába szívja a gödör és a hant
földjének a nedvességét.
A halott test boltjában,
hol minden mozdulat figyelemkeltő.

Halálom után
szemfedőműl adjátok
a holnapi lapot.
Az a hír járja róla,
hogy hasonlatos ahhoz a bolondhoz,
aki tegnapi híreket olvassa benne.
És megtapad, mint a homok
a repedt homokóra üvegnyakán.

csomagolják papírba tetememet.
Mit kérhet az ember?
Hogy megírja végső versét, kezdettől fogva.
A szája még nedves,
a szemével nem lát,
mert lenyugodott a nap.

Nemsokára nem lesz semmi újság,
a költő nem izgatja magát.
Mert holnap
nem jelenik meg a lap.

HAVA PINHAS-COHEN

1955-ben született Jaffában, bulgár származású szülőktől.

Négy lány anyja és két unokája van. Irodalmat tanít és a *Dimuj* folyóirat szerkesztője. A *Kiszufim* nevű nemzetközi költő kongresszus szervezője és művészeti igazgatója is, ahol zsidó költők és írók találkoznak. Tizenegy verseskötetet adott ki és dialógusokat a költészetről, valamint a képzőművészetről. Kitüntették a Miniszterelnöki díjjal, az Ashman-díjjal, valamint a Rison LeZion-díjjal a héber nyelvi kreativitásáért. Ma Jeruzsálemben él.

Karakasian vágyai

A honvágát vázákban hordozom.

Ó Karakasian, címe: Óváros, Via Dolorosa 15.

Az Örményország utáni vágyakozás színe kék.

(Azóta a távoli hegyi virágok fonnyadtak és egyformák.

Hat azúr szírom, narancs porzók, a hegyi tulipán szíromlevelei halványnarancs karokként ágaskodnak a vázában melynek nyakát szimmetrikus lánc zöld háromszögei díszítik.)

A sárgakoronás fűvek és fekete lángnyelvek között fehér szarvasok járnak, akár a lassított felvételen, puha méltósággal, cseppek, levelek és cseppkövek.

Ó, a jeruzsálemi örmény fazekasműhely

zöld hegyekbe álmodja magát és rajzol,

én pedig a saját lépteim hangját hallom a Há-Gáj¹⁵ kövezetén

és kecskeszőr beduin szőnyeget porolok.

A sötétkék hebroni üvegtányér

ritka fényt tartogat;

mindehhez vadgalamb

az antennán, s én így szólok:

hazám.

Kései találkozó

Ez a szemtől szembe szomorúság
kés érinti a kést
penge csípőm a te pengéd élén
a hús a vonón a borotva éle
szólóhegedű bontja meg az éjszakát
dús felhangja ősi borzongást kelt
kék és rémület között
 kései vagyunk egymásnak,
harapásra kész penge ajkak
 lankadón.

AMIR OR 1956-ban született Tel-Avivban. Tizenegy verseskötetet, egy regényt és egy fantasztikus eposzt adott ki. Verseit több mint negyven nyelvre lefordították, Európában és Amerikában húsz kötete jelent meg. Verseiért többek között elnyerte a Miniszterelnöki díjat, a Fulbright alkotói ösztöndíjat, a macedóniai Strugai Fesztivál díját. Ógörög készített fordításaiért a kultuszminiszter díját is elnyerte.

Zöld, zöld

Zöld, zöld, fájdalomteljében megrajzolni.
Az imafüzérfa ágai sebembe nyúlnak.
A szépség szép, a só sós.
Isten szigorú szándéka
biztosan jó.

Hagyd már, te bolond, elég.
Zizegysz az imafüzérfa leveleivel,
hunyorgsz a kelő nap fényében,
mintha tőled függne, mintha volna
mit vened, mit adnod.

Valóban!
Amott a szemhatár, nem messze.
Zöld, zöld. Fájdalomteljében
megrajzolni.

Bonyolult feladat egyszerű kérdésben

(a nő kérdez)

Áruld el, kérlek, mit tegyek veled.

– Fogom a fejedet, az éj most száll fel a fűből.

Áruld el, kérlek, mit tegyek veled.

– Én egy másik világba lépek. Nincs szájam.

Áruld el, kérlek, mit tegyek veled.

– A szívem körül úszom, mint egy cápa.

Most már látlak: Nem létezel.

(a férfi kérdez)

Áruld el, kérlek, mit tegyek veled.

– Fogom a fejedet, az éj most száll fel a fűből.

Áruld el, kérlek, mit tegyek veled.

– Íme a szájam, evőpálcikákat helyezek az arcodra.

Áruld el, kérlek, mit tegyek veled.

– A szíveden henyélek, mint egy macska, távol a víztől.

Most már látlak, megéheztem.

LIAT KAPLAN 1956-ban született Eyal kibucban. Az elmúlt negyven évben Jeruzsálemben és Tel-Avivban él és tanít. A *Kvár* és a *Tandu* sorozatot szerkeszti, melyben költők, költőkről szóló esszéi, valamint antológiák szerepelnek, illetve irodalmi műhelyt vezet, ahol költők kézirat vázlataikat mutatják be. Hat verseskötete jelent meg, köztük képzőművészekkel és zeneszerzőkkel közös alkotásai. Több irodalmi díjban részesült.

Emlék, nemlét

*(Szapphónak)*¹⁶

Ahogy mész, meghasad az ég
a széles tenger sötét kietlenség,

de még a testedben lakozom,
nyelved még csillagot nyaldos medencém főzetében,
lepkéid még beporozzák méhem virágait,
bőrünk még gőzölög felváltva a nyers levegőt.

Járásodban az óra visszatér, múlik és visszatér,
emléked elhagyott világot örökít rám,
emléked megfoszt a testemtől.

A világon a legtisztább gyönyör

Borostád az arcod bőréből sarjad,
állkapcsod csontján a lélegeztető vászon háromszöge,
szempillád azonnal megrezzen,
ahogy átvág a fény a fenyő koronáján
a fanyar levegőn,
az ablaküvegen,
viaskodó álmaimon a hajamon.

Nehéz lélegzésedre kín a mindenható fény,
mégis, úgy alszol, mint aki kész
befogadni, és újjászületni tőle sejtjeiben,
mélyen, a feledés kútjába begyűrűzve,
s újra emlékezőn.

A világon a legtisztább gyönyör a vágyakozás,
álmod körvonala.

ADMIEL KOSMAN 1957-ben született Haifában. Vallásos iskolában tanult és a Bar Ilan egyetem Talmud szakán. Ma a zsidó tudományok tanára Potsdamban, és a berlini Geiger reform rabbiképző kollégium igazgatója. Kilenc verseskötete, hat tanulmánykötete, számos tanulmánya és népszerűsítő cikke jelent meg. Kétszer nősült és négy gyerek apja. Elnyerte a Bernstein- és a Brenner-díjat, valamint a Miniszterelnöki díjat.

Ima közben nem hajlongok

Ima közben nem hajlongok, állok mereven, fagyosan,
mindenre készen. Ellepnek a gondolatok, halkan,
lopakodó hadban, mely előre nyomul a pengeéles köveken.
Ima közben nem hajlongok, állok mereven, fagyosan.
Bennem régóta rom és pusztulás. Mondom, hogy
ima közben nem hajlongok, bennem a föld sziklaként
megreped,
kemény és jajong és közelít, mint az ítélet forgószele.
Ima közben nem hajlongok, a kulcscsomót
magasra hajítom, mereven, fagyosan, mint egy tetszhalott.

Kerestetik

Csendes hely kerestetik,
csak pár percre, pihenő a léleknek.
Talpatnyi föld kerestetik,
csak pár percre, ahol megállhatsz.
Virág kerestetik, szárustul, levelestül, ki veszteg marad,
csak pár percre, amíg ő meg nem jön;
egy szó kerestetik, tiszta, jó és meleg,
mely pad, menedék annak,
ki rokonom, galambfióka, a lelkem, ki a bárkából jön.¹⁷
Csak pár percre, reggel, és azóta nyugalomra nem lel.

(Szarafend, 1989. 5. 22.)

TAMIR GREENBERG 1959-ben született Netánjában. Építész és Jaffában él. Költő és színpadi szerző. A múltban tanított a Tel-Aviv Egyetem építészeti és belső építészeti főiskoláján. Két verseskötetet és egy színdarabot jelentetett meg. Munkáit lefordították angolra, németre, franciára és katalán nyelvre. A Luria-díjon és a Tel-Aviv Irodalmi Alapítvány díján kívül kétszer kapta meg a Miniszterelnöki díjat.

A teraszon

A téliesített teraszon odaadtam a szívemet
egy koreai fiúnak, kinek dallamos neve
tucatnyi húr pengése, s a szája kicsi és szégyellős.
„Ott égnek a csillagok”, szólta a szerelmem,
„és itt a nyoma, ahol három évesen
megvágta magam, apám kését megkaparintva. Annyi apró
csoda van a világon, s én mégsem szűnök meg
a szemem fölötti hegre figyelni”.
Az utcán egy lélek nem járt,
s amint csókot leheltem forró homlokára,
a szabadság és a halál erős illata
homályosította el a teraszt.

Alkonyat

Ha beszáll szobám ablakán egy lepke,
és szárnyairól sárga por száll a füzetemre –
az jel?
Ha felriadok zavart álmomból az éjszaka közepén,
és ágyam szélén sötét árnyat látok ülni –
az a barátom?

Kérem, hazudjatok, mondjátok, hogy szép a rothadt szőlő.
Mondjátok, hogy az alkony elnyúló hangjai melengetőek.

Ha hűvös a reggel és a házakat sűrű köd fedi,
fák és emberek, kiket szeretnék látni –
vajon létezik bármi még, ezen túl?
Ha a falban feszengő repedésre figyelek,
e szökő vonalban műgond, a báj és a szándék –
vajon vigasszal teli?

Kérem, hazudjatok, mondjátok, hogy a ház erős alapokon áll.
Mondjátok, hogy az óceánon túl hatalmas, habzó életű városok várnak.

Az élete, mely bárki számára megnyílt

Az élete, mely bárki számára megnyílt sajátos színfoltjaival,
ecsetvonásaival, a biográfusok és a lelkes diákok előtt,
kik el akartak rabolni ezt-azt a mester nagyságából, zárva maradt.
Senki nem tudta szülőhelyét, mit tanult, meggazdagodott vagy
szegényen érte a halál, és mi a forrása a nyugalomnak, mely alakjaiból
(önarckép, katona a háborúban) sugárzik a legtermészetesebb
tökéletességgel.

Vajon szenvedés edzette, mielőtt az eszményi érettség szintjére jutott?
Vajon elővette őt a kétségbeesés haragja? Vajon könyvekből merítette
a tudását, vagy az isten lepte meg ritka ajándékával?

Utolsó művében (szakértők véleménye szerint) fiatal kovács tanonc
hevíti a kemencét, és a háttérben, az épület kapuján ez a felirat díszileg:
„Jó időben jó a munka.”

NATHAN WASSERMAN 1962-ben született lengyel és litván szülők gyermekeként Jeruzsálemben. Szülővárosában él, az ókori akkád nyelv és irodalom kutatója, a Jeruzsálemi Héber Egyetem ókori kelet tanszékének tanára. Négy verseskötete, egy prózákötete és számos tudományos munkája jelent meg. 2008-ban kitüntették az Amichai-díjjal.

Odüsszeusz

A korlátnak dőlve elszenderültem a világ
köldökén, és csak órák múlva eszméltem:

Déloszban,¹⁸ mely a vízen úszik
a nap alatt, mely a fény és a forró olaj képét ölti
mint az őstojás, mely az edény széléhez verődik
ehhez a szentélyhez nincs méltó jelző

és a táncosnők hullámzanak a kék padló köveken
örvénylenek egymást fürkészsze szemtől szembe és ruháik széle nedves
lesz lélegzetük fátyol kezükben tamburin s az illatuk messzi só

emlékszem a reám boruló homályra
a szempillára, mely érzi az alatta táguló pupilla nedvét

nehéz átkelni a vízen a hevesen lüktető szív körül.
Húsba burkolt hús pihen a lepedők között méz és alga szaga
betölt még egy délutánt és nincs több viasz, mely elzárná a gyengülő
akaratot. A mellkast megtölti a homok. Itt az este,
a gyerekek vizes hajjal röpdösnek, távolodva tőlem,
a korláthoz dőlök, a napokat nedves vitorlaredőkre cserélem.

Sisera vagyok

Sisera¹⁹ vagyok ma
nem térek vissza házamba

mi vagyunk az égetett téglasor
Sisera anyja nekünk támasztja arcát

Sisera házi bálványai vagyunk
pislá szemünk mellyel messzire látunk mit sem sejtett

Sisera aranysisakja vagyok melyet a porban megtiptortak
a tűző nap ma nem tér vissza házába

Sisera fia vagyok
mit sem tudok még még nem tértem haza.

Sisera apja vagyok emlékszem tágra nyílt szemének kék virágjára
a víz színéhez közel nagy és csendes térség
halak, lepkék, molyok röpködnek alámerülve az opálos mélybe
emlékszem a parton álltunk és visszanéztünk mérhetetlen útunkra:
mi a tenger népe, a horizont hamar körbe fonta, s akkor fáradtan
a földre roskadt és elaludt. Sisera, a fiam.

ELI HIRSCH 1962-ben született Petah Tikvában. Hosszú ideig irodalmi szerkesztőként könyvkiadóknál dolgozott. Költészeti alkotó műhelyt vezet, blogjában a költészetéről szóló cikkeket közöl. Négy verseskötete jelent meg. Tel-Avivban él, nős és három lánya van.

Üres kézzel jöttem

Nem akarok meghalni,
mert a halálom szörnyen elszomorítaná
azt, kinek a lelke az én lelkem
nővére vagy kedvese.

Több okom is van, hogy ne haljak meg.
Mire jó meghalni?
Én élni kívánok,
még és még – és ezzel együtt

még mindig van okom arra,
hogy ne haljak meg – ne szomorítsam el
azokat, kiknek öröme,
bánata és szív dobbanása

tápláléka a lelkemnek,
ifjúságom forrása,
bora és magtára, melyek
vele együtt sorvadnak.

Van, aki kíváncsi arra,
mi az összefüggés a bor és a lelkem
vagy az életem s a halálom között.
Mivelhogy örökéletű vagyok.

A jelenben, mely sose elég
elkísérnek kedveseim,
a szeretők és akiket szeretek.
A halálom az, amely közeleg.

És miért bánkódjon, aki szeret
az édenkertemben,
akit nem vigasztalhatok
testi és lelki táplálékkal?

A feledés sűrűje

Felkelni az asztaltól,
elzárni a számítógépet,
ágyba menni –
ez a legfontosabb lecke.

Holnap is írhatasz,
ideje most aludni.
Az ördögi teremtmények
kivárják a hajnalt

és belopakodnak az álmotokba.
Bújjatok az alvó testbe
töletek balra az ágyon,
és ha nincs ott ilyen test,

bújjatok a takaró alá.
Dalaitok várhatnak holnapig.
Világítsátok meg a hajnalt
a feledés sűrűjében.

TAL NITZAN Jaffában született. Egy regénye, két gyerekkönyve és hat verseskötete jelent meg. Verseiből tizenegy válogatás jelent meg fordításban. Három antológiát szerkesztett, köztük az *Acél tollal* kötetet, melyet lefordítottak angolra és franciára. Mintegy nyolcvan könyvet fordított angol és spanyol nyelvből. Több díjjal tüntették ki, köztük a kezdő költőknek és elsőkötetes szerzőknek járó díjjal, a Tchernichovsky fordítói díjjal és a Miniszterelnöki díjjal.

„Ez”

Ennek most
saját élete van,
saját pusztító élete,
az ismertben és az ismeretlenben.
Nem nyúlhatsz hozzá,
ha meglököd, visszatér és kifakad,
egyre pusztítóbb,
virtuális kezével szorongatja
roppanékony torkodat.
Nincs elég világos szer,
amely külön választhatná egymástól
ettől azt, ami nem ez.
Néha azonban nem akad olyan dolog,
mely nem ez.

Könyörület

Az éhező szegény sérelmére nincs vigasz,
a bosszút szomjazó indulatára nincs gyógyír
és a házat, mely a saját testedben dől össze, nem védelmezheted,
és a gyerek kocsi, mely az égbe száguld,
nem állíthatod meg és nem hozhatod vissza gyengédséggel a földre,
és a gonosz uralmát sem űzheted el a földről.

Térj vissza a házádba,
menj a szeretődhez
az egyetlenedhez
a szembogarában rejlő napfénybe,
és arcodat fúrd mellkasának a bozótjába.

Egyetlen simogatás
egy macskának
a világon.

Lehetőségek

- Mondjuk, az oldaladon fekszel, hosszasan, mindjárt November,
és te meg ugyanazt az oldaladat nyomod,
már fáj az állad, a füled is, a nyakad begömbült, a bordáid benyomódtak,
és az egész tested azt kiáltja: Elég!
- Átfordulok a másik oldalamra.
- Mondjuk, hogy nincsen másik oldalad.

RAMI SAARI 1963-ban született Petah Tikvában. Gyerekkorát részben Izraelben, részben Argentínában töltötte. A nyelvészeti tudományok doktora és műfordító. Harminc évig tanított nyelvészetet és irodalmat, valamint hébert Izraelben, az Egyesült Államokban, Görögországban, Magyarországon és Finnországban. Tíz verseskötete jelent meg és több tucat könyvet fordított héberre nyolc nyelvből, köztük magyarból. A Miniszterelnöki díjjal kétszer is kitüntették. 2010-ben, költészete és műfordítói tevékenysége elismeréséül elnyerte a Héber Nyelvakadémia díját.

Véletlen boldogság

Olyan helyen járni,
ahol még annyi sincs,
hogyan adjak a bőrig ázott kutyának –
Tortuguero, Costa Rica –
a reggelim felét,
az egész rántottát.

Két kóborkutyát jóllakatni
a tiranai vasútállomáson:
fél csirke, mely korábban tyúk volt,
és még egy fél,
és még egy kevés.

Hosszú, meghitt beszélgetések
két tévelygő vándorral:
az egyik idegenlégiós akart lenni,
de meggondolta,
a másik a zavarodott pszichológusnő,
aki mindent akart, a kevésnél
valamivel többet.

Adni a férfinak, az egésznél valamivel többet,
a számtalan gyötört arcnak,
nekik is Buenos Airesben,
akik egyszerre mindent akarnak és semmit.

Mindig visszatérek a két kutyához,
Tajga és Lilika, a két szeretetre éhes,
Athénban és Jeruzsálemben:
Vég nélkül vándorolni távol és otthon,
a végéig, vég nélkül,
hátrahagyva
az elégedett állatot,
a véletlen boldogság sugarát.

A műfordító választása

Jó megfontoltan, ízléssel és megváltatlanul égek.
A szavak ura zsarnok, szakadék a szegény és az ájult között.
Szöveg és fordítás határán – álmatlan éjszakán –
a világ tűnékeny, mint a pillanat, s mintha az értelem az örület
határát súrolná. A vers mondja a magáét,
a szív, a száj és a név nevében. Nekem egy szívem van,
hadd fordítsa önmagát: életemben álmodok a halálról.
A vers, jobb híján, rám bízva üzenetét.

Amikor megbomlik a rend

A szerelem, akárha gyertyaláng, percek alatt kihuny,
átadva helyét a teljes sötétségnek,
a kevés szabadságnak, melyben az idő halad –
mint fiakkal áldott halász, bánatos arcú és ragyás.

A világ nem körülöttünk forog,
tévedés azt hinnünk,
hogy bolygójaként a mindenségnek,
örökségünk a fény.

Az ember idegen is lehet,
kristály, árnyék vagy hópehely gyanánt,
valami, amit messzire taszítottak,
s van hova visszalopóznia.

És ha a megbomló rendet
egy új rend váltja fel,
annak sem lesz más a rendje,
mint hogy újra bomoljon.

EFRAT MISHORI 1964-ben született Tibériásban. Nyolc verseskötete jelent meg. Szerkesztő és írói alkotói műhelyt vezet, és a *Vándorló szöveg színháza* irodalmi szalon alapítója. Doktori disszertációja a lélekelemzés és az irodalom kapcsolatát vizsgálja. Mishori elnyerte a Ron Adler-féle elsőkötetes szerző díját és a Miniszterelnöki díjat 2001-ben. Az utóbbi időben a film területén is tevékeny.

És nincs rajtam kívül senki

Éjszaka van,
most alszik,
és nincs rajtam kívül senki,
aki tudná,
hogyan.

Hajnalban
nem alszik el,
és nincs rajtam kívül senki,
aki tudná,
miért.

Késő van,
holnap korán kel,
és nincs rajtam kívül senki,
aki tudná,
hogyan egyedül van.

Íme, ő jő

Adott, ahogy mindig adott,
de most a lába
nagy és sima
mert a szőrét lézerrel kiirtotta.

Ő meleg, én az anyja vagyok,
éjszaka nem alszom,

annyira szeretem.

MICHAL HELD 1964-ben született Petah Tikvában. A spanyol zsidó nyelvet (*ladino*) kutatja és tanítja, valamint héber irodalmat a Jeruzsálemi Héber Egyetemen. Doktori disszertációjában a ladinót beszélő nők személyes történeteit dolgozta fel, ami könyvben is megjelent. Ezenfelül számos cikket publikált a spanyol zsidó nyelvről. Két verseskötetében vegyíti a hébert és a ladinót.

A rózsák szigete, a gránátalmák szigete²⁰

Rodosz hömpölygő tarka utcái
számomra mind üresek.
Kék örömhullámok fodrozódnak a part mentén,
s én a könnyek
ciszternáit látom.

Az Evreon Martiron tér tele színárnyalatokkal,
de én csupán csecsemők, öregek,
asszonyok és férfiak árnyait látom,
kiknek ajkán még ott
a spanyol nyelv
száműzetésben.

Éjfél múltán felpezsdül a sziget
görög zenéből
fonott hangokkal,
én meg csak a lányok dalát hallom,
kik egykor erre énekeltek.

Vesd magad a tengerbe,
s ti köszöntsétek a mélyből felbukkanó menyasszonyt,
amint kilép a vízből,
oda, hol mandulafa virágzott
a folyó s a tenger között.
S ahol várta már a vőlegény,

és a párral velük szemben
birsalmafa nőtt.

Lelkembe burkolózva járok
a gránátalma szigetének utcáin,
lám, előttem áll egy török fürdő, kapuja zárva.
Nincs benne
menyasszony.
Nincs benne
alámerülés.

Csak én ültetek
mandulafát és birsalmát
a szívemben
a tenger és a part között.

Az ország köldökének nevezett utcában

Az ország köldökének nevezett utcában Tibériásban
és Tel-Avivban, egyik-másik utcácskában
és a jeruzsálemi óvárosban,
a parfüm készítőik piacán, melynek neve Szu il-Attarin,
a rövidáru bolt felett, amit régen a nagyapám vezetett
s ő is tulajdonolt, mindenütt ott lakozom,
hiszen a helyek is bennem kapnak otthont.

SARON HASS 1966-ban született Ramat Ganban. Az egyetemen irodalmat és filozófiát tanult és vallástudományból diplomázott. A Tel-Aviv múzeumban valamint az *Alma* főiskolán irodalmat tanít és alkotói írást. Szerkesztői társ a *Tandu* esszé-sorozatban, ahol költők költőkről írnak. Öt verseskötete jelent meg, melyekért számos díjban részesült, köztük a Miniszterelnök díjában, Fulbright ösztöndíjban és Bialik-díjban.

Zsenge ifjak

A zsenge ifjak, kik dalukkal beolthatnák az életünk,
még nem fogantak meg. A föld még nem
adta ki őket magából, mint a karcsú esőnárciszokat. Egész éjjel
a teraszon örködtünk, a dombot lesve,
arcunk tágra nyílt, akár a kőoroszlán torka,
melynek üvöltésétől menten megváltozik az anyag,
megváltozva bennünket, öreg zsarnokoktól.

Elaludtunk.

Magunkra bízva magunkat ért a jutalom,
anélkül, hogy nyoma volna a harmattól ragyogó padlón,
s megfosztva bennünket szép neveinktől,
belénk oltva a vadmajmok véréét.

S reggel vakon és gőgösen tépdestük ki
az összes esőnárciszt – még mielőtt
felderülhetnének tőlük az éneklő arcok.
Mielőtt a csodás idegen
elvarázsolhatná életünk.

Emlékezet

A délutáni álom egy komphajón talál minket,
gyermekeket, akik a hőség
és az unalom óriása elől menekülünk
a kék partra, amerre a holtak járnak-kelnek.
Lopakodó arcuk macskaféle türelemmel faggat:
Mit felejtettünk odaát?
Elárulhatott-e bennünket valaki?
Sóvárogva, elszorult torokkal, vadul
kapkodunk a mancsuk után, hogy maradjanak velünk,
hogymint számba vehessük, mennyi szeretet veszett oda távozásuk óta.
Ám ők cirmosan elillannak, akárha messziről víznek tetsző árnyak,
port hintve sóvárgó képzeleteinkre.

Majd egy hullám az ébrenlétbe buktat fel, sápadt, töröttestet,
s mi megértjük, hogy a tenyeréből etet minket valaki,
anélkül hogy fölfedné az arcát, vagy jól lakhatnánk vele.

A fuvolás

Szégyellem bevallani,
hogy ha nem hívsz fel, meghalok.
Szégyellem elárulni,
mi igaz és mi nem,
mi nem mozgat mégsem hegyeket.
Nem mozdulok ki semerre. Valami félnótás
kiül a tetőre fuvolázni – erre én elalszom.
Te csak nem hívsz. Senki sem hal meg,
kivéve ezt a percet.

SHAI DOTAN 1969-ben született Eilatban. Jelenleg Jeruzsálemben él. Közgazdaságtant, kereskedelmet és jogot tanult a Jeruzsálemi Héber Egyetemen. A közszolgálati szektorban dolgozik, emellett költészeti alkotóműhelyt vezet. Nős, egy fiú és egy lány apja. Három verseskötete jelent meg. Az első kötetével 2005-ben elnyerte a kultuszminisztérium elsőköteteseknek járó szerzői díját.

Az első festmény

Milyen jelet írt az Isten
Káin homlokára?
Vajon Ábel eltorzult ajka
úgy fordul az ég felé,
mint a levágott állat szája
vagy a fehér toll
a kerubok szárnyából,
melynek a széle megpörkölődött?
Talán két-három ráncot
szántott a homlokára,
olyan puha barázdákat, melyek
mélyítik a megbánás fájdalmát,
mikor a szív megszakad az emléktől,
a lélek elhal az ajkakon és
csak a szájban halódó
suttogás marad.

Gyertyatartók

Egy pár ezüst gyertyatartó.

Ami megmaradt

halott nagyapámtól és nagyanyámtól.

Két bevándorló

Casablancából.

Egymás mellett,

a vitrinben

a nappaliban.

A versek hatnak a világra

A feleségem csórt eresztett.

Gondolom, a versek miatt,

mivel túlzásba estem bennük

a madár metaforával. Nézd, mondtam neki,

a versek hatnak a világra.

Mire megsértődött, és nem találta a szavakat.

Ám az ingerült vállrándítása

s a türelmetlen lábdobogása magukért beszéltek.

Az sem engesztelte, hogy uborkát vagdaltam

és rántottát sütöttem.

S mikor végre ablakot nyitottam,

kitárta karjait és verdesni kezdett.

SHIMON ADAF 1972-ben született Sderotban. Szülei gyerekként érkeztek az országba Marokkóból. Három verseskötete, és nyolc regénye jelent meg. A Tel-Aviv-i egyetemen tanult a kiváló diákok csoportjában és néhány évig irodalmi szerkesztő volt, zenész és zeneszerző. Elnyerte a kultuszminisztérium elsőköteteseknek járó díját, valamint a Miniszterelnöki díjat, ezenkívül az Amichai- és a Szapír-díjat.

Kúszni a hegyekben

Még meglátod,
Valóban elhagytalak, de csak, hogy legyen kihez visszatérnem.
Ha nem így volna,
minek kúsznék az éles köveken egyre följebb és följebb,
s szállnék meg a szalmakazlakban, melyek nedves aranyat lehelnek
az estébe.

Altatódal

*„There are children in the morning
they are leaning out for love
and they will lean that way for ever”*

(Leonard Cohen)

Apa,
a célt megint elvéti,
eszi a szerelem, mint láng a gyufaszálat,
s könyvön hasal.
Titokban,
Kiszlev²¹ a légkörbe ereszkedik,
óriás hold röntgenezi az utca bordázatát.
Ködnyájuk tapodják a sötétet,
mikor széttárja karjait

a síkos asztalon,
hideg, mély álmában.
Ki hinné róla, hogy egyszer átkelt a tengeren és havat is látott
Marokkó gyűrött háztetőin,
a negyvenes évek végén,
az idők bölcsőjében.

Ars poetica I.

Mikor írok,
megvetésre méltó vagyok.
Mert hát mit írok:
Anyá alszik,
homlokán bimbózik a veríték,
tehát nem egy őrangyal.
(Nem mondom, hogy napjai sötétségben
telnek, mintha nem lenne igaz, hanem büszkeségből).
El ne feledjem, a Nap fennen ragyog,
Támuz vagy Áv²²,
nyári nap éri az embert,
kínzó hőség, a fák, akár a szöcskék,
madarak a déli nap peremén,
a fény szakadék szakadékában.
A fény a repedéseket tágítja.
Anyá alszik,
írtam már.

AYANA ERDAL 1973-ban született Koppenhágában, törökországi születésű apától és paraguayi anyától. Jeruzsálemben nőtt fel. Egy fiú és egy lány anyja, és irodalmat tanít a zsidó-arab kétnyelvű iskolában és a Tudományok és Művészetek Középiskolájában Jeruzsálemben. Három verseskötete jelent meg, és számos költészeti fesztiválon vett részt. Műveiért elnyerte az Államelnöki és a Miniszterelnöki díjakat.

Normális életet élni

Az erőfeszítés, hogy normális életet éljünk, emberfeletti.
A ruha, mely a testünket belepi, a szózatok, melyeket gyerekneveléskor éneklünk, az étel, mely azért készül, hogy a férj jóllakjon,
a szétszórt újság lapjai, valami szexmániás képe vibrál a képernyőn,
elzáród hamar, meg ne lássa a gyerek, még kislány, ne romoljon meg,
csupán a reggeli zsoltár, a szegények vize zúdul le a mosogató gégecsövén,
a kifli elmállik a szájban, végig simít a kéz a homlokon,
elhessegetni a fájdalmat.

Gyötrelmünk a kispolgár életéé.
Azt mondd, elnyűtt vagy, én ideges az undortól s a vágtyól,
benne voltunk a napilapban, holnap a gyászrovatban leszünk,
az asztalon a könyv, olvasnivaló, sírhatnékunk a torok mélyén,
egyetlen intim tanúnk a tus, hogy emberi lények vagyunk.

Majd kihull a hajunk és eltömi a lefolyót,
az öregség jele a lábak óvatos botorkálásában,
felesleges makacskodni, csupán a kudarcunkat takargatjuk vele,
Og, a Básán királya, és a széles pofacsontja,
egy munkahelyi botlás, mely munkaképtelenné tett, és az élet csupasza
vágya – némely szavak a földig lógnak, mint a reszkető kézírásjegyek,
ó, ha visszakaphatnám testemnek a húsát még egyszer!

YAKIR BEN-MOSHE 1973-ban született Tel-Avivban, és ma is ott él. Három verseskötete jelent meg és egy mesekönyve. Könyvszerkesztő és újságíró. Irodalmi esteket rendez a Bialik-házban, Tel-Avivban. A *Sáár (Kapu)* nemzetközi költőfesztivál rendezője, és szépirói műhelyt vezet. A *Költészet útján* projektet szervezi, Tel-Aviv város önkormányzatának égisze alatt. Elnyerte a kultuszminisztérium díját (2003), valamint a Miniszterelnöki díjat (2012).

Érzésekkel telik az emlékezet

Egy pillanatra
érezésekkel telik az emlékezet.

Megszakadok. Érzem a földet,
ahogy a szandálomhoz tapad, mint aki
egy kis tapintatért könyörög.
A szüleim elváltak. Apám egyedül él,
anyám pedig szégyelli a testét.
Vágyaktól aszott fakósága búzló
sebeket fakaszt.

Én bolond, gyanútlanul közelíték,
nyálammal nedvesítem a tenyerét,
és faggatom szüntelenül, mint egy gyermek.

Ezt a könyvet magamnak ajánlom

Ezt a könyvet magamnak ajánlom,
abban a reményben, hogy békén hagy végre a nyavalyás.
Rápillantok, megérintem, a borítójára borulok,
feliszom belőle a verseket és elképzelem,
hogymint neki, a könyvnek írták. Így rendben is volna,
míg magamat látom, és verseimet olvasom,
eltávolodhatok, járkálhatok a házban.
És ez az üres test, mely az enyém, izgatottan
fészkelődik a roskatag faragott széken
és nem ír semmit.

YEHEZKEL NAFSHY 1977-ben született Petah Tikvában. Két verseskötete jelent meg és két regénye, melyek egy trilógia részeit képezik. Néhány versét és cikkét lefordították, többek között angol, arab, francia és holland nyelvekre. Elnyerte az Eisenberg költészeti díjat. Bibliát és irodalmat tanított. 2014 óta a *Mááriv* héber napilap *Napi vers* rovatának szerkesztője.

Mahane Jehuda napkelte előtt²³

„Az ember legapróbb titkairól is minden
szomszédja értesül,
de a nagy titokról, amely sötét és a végső döntést hozza,
egyedül a sír tud...”

E sorokat J. Twerski²⁴ írta az „Egyszerűen emberi” c. könyvében több, mint három évtizeddel ezelőtt. És most, a lomha város zajában, Petah Tikva árnyékába vonva egy fiatal ember ül, a hideg szobájában.

Via dolorosa, a 18. század végén²⁵

„Földi életünkben, az Istenhez való ragaszkodásunk legközvetlenebb kifejezése a zene és a dal. Kezdj a dalba, akkor is, ha nem énekelsz szépen. Dalolj magadnak, mikor egyedül vagy a házádban. A lényeg, hogy énekelj”.

Ezeket a szavakat olvastam tegnap este a Rabbi Náhmán²⁶ beszélgetéseiben, ahogy azokat Rabbi Nátán lejegyezte. És a szívemből hozzáteszem: Ó Istenem, kölcsönözz a szentségedből, engedd, hogy ujjongjak, lelkesedjek, részesíts abból az odaadásból és tisztaságból, abból a zsongásból, amivel Eléd járulva kifejezhetem magam. Most, mikor itt ülök, hogy versemet megírjam, s hogy ennek szavait a nyomda oltárához vigyem.

ALMOG BEHAR 1978-ban a Földközi-tenger partján fekvő Netánjában született. Raananában nőtt fel, ma Jeruzsálemben él. Két verseskötete, egy regénye és egy novelláskötete jelent meg. Irodalomkutatással foglalkozik, valamint héberre fordított arab nyelvű irodalom szerkesztésével. 2009-ben elnyerte a Miniszterelnöki díjat. Hamarosan napvilágot lát a harmadik verseskötete.

Jeruzsálemben nincsen folyó

Jeruzsálemben nincsen folyó
és a folyót nem táplálják patakok,
és a patakokat nem kísérik bujazöld partok,
melynek mentén nem andalognak ábrándos tekintetű lányok,
kiknek dúsan bomló haja nem nyújt árnyékot
a tűző Nap elől, mely Jeruzsálemet perzseli.

És a folyónak Jeruzsálemben neve sincs
és e nevéhez ember sincs, aki a nevéen nevezné,
mert az embereknek egy perce sincs, hogy a név elhangozzék,
míg a város neve sebeket gyógyít
és új sebeket ejt
s ezt visszhangozzák a várost övező hegyek.

Halott költők

A halott költők
jobban írnak
nálam
jobban mint az élő költők
jobban mint azok akik még nem születtek meg.
Ha költő leszek
halott költő
talán magamnál is
jobban írok majd
jobbat mint az élők
jobbat mint a meg nem született költők.

BOAZ YANIV 1980-ban született Netanjában. A negevi Ben Gurion Egyetemen héber irodalmat tanult, majd a Jeruzsálemi Héber Egyetemen szociológiát. A verssel és kritikával foglalkozó *Dáká* lap alapítója és szerkesztője. Első kötete 2012-ben jelent meg. Tel-Avivban él.

Kirekesztjük a háborút

Iparkodunk kirekeszteni a házból
a háborút. A redőnyöket naponta leeresztjük,
ajtónk éppoly erős, mint a házfal.
Boldogságot főzünk kis adagokban
a belekalkulált rizikóval.
A konyha ablak előtt meztelenül forgolódunk.
A háború persze csakazértis beront
az ajtó résén, vagy a fürdőszoba csapokon.
Protest songokkal altatjuk egymást,
feldúltan, mint a méhek, kiknek lopdossák a mézét.
A jövőről nem társalgunk,
mi lesz a gyerekekkel.

JONATHAN BERG 1981-ben született vallásos családban és Pszagot nevű településen nőtt fel. Ma Tel-Avivban él. Két verseskötetet és egy prózakötetet adott ki. Írásaival elnyerte az Amichai-díjat, a kultuszminisztérium díját és az Am Oved kiadó díját. Biblioterápiát tanult és iskolapszichológus. Jelenleg három részes könyvet szerkeszt: versen, prózán és életrajzi esszéken keresztül mutatja be a telepések gyermekeinek életét.

Emberek

Az emberek hazatérnek és mesés pusztaságra lelnek, egy bensőbb élet sörtés aljnövényzetére. Az új lakó öntözőt szerelt fel, és valamit kiakasztott. Az ember egész

éjjel utazik és hallja, ahogy a világ egy-egy fának dől, s a felhorgadt állatok a lézésükkel dörgölöznek, ő pedig megáll és a távolságra támaszkodva elillan belőle a harag. Hajnalban egy pár érkezik haza, és esküvői ruhában konzervet zabál.

Valaki valakinek az életét meséli a poharak csengésében, és szól a blues, a nő hirtelen ujjával a férfi ajkához kap, csitt! mondja, és megszeppenten a nő nyakába borul. Van éjszaka és van távolság, hajók a levegőben, akár a tengeren. Az ember éppúgy reszket ma is, mint a kezdetben.

És most is összegyűl a család az ágy körül, s egyenként a beteghez hajolnak, elsuttozva jókívánásaikat, és tétova kézzel megtörlik az arcát, és valótlanúságokkal tömik be a fülét. Majd kilépve a neonos folyosóra, kezet fognak s szerteszétnek.

Ki-ki hazamegy, lámpát gyújt és a „Ki is volnék voltaképp” sötétjében ücsörög, majd vizespoharával az ágyához lép, a vágyott elalvást megelőző pillanathoz, mert a lábai, a háta és a napok, és álomba zuhan, arca nyirkosan elgyötört, csak a könnyörgés párája száll fel, elegyülve a hasonló könnyörgéseivel.

HILA LAHAV 1985-ben született Zichron Yaakovban. Klasszikus zenével foglalkozik, fuvalás, valamint könyvkiadó vállalatnál szerkesztő. Két kötete látott napvilágot. Ezenkívül a *Mi-taam* folyóiratban több verse jelent meg.

Hely

Annyi helyet foglalok el,
hogy egy gombostűnyi térfogat
nem marad utánam üresen.
Ezt a büntetést nem a versemmel érdemeltem ki,
nem azzal, hogy megszöktem és megtaláltak,
sem azért, mert a testem gonoszságból
bajba kevert. Nem,
nem kellett volna nőnek születnem.
Minél testesebb a test, annál fájdalmasabb
a büntetőeljárás ellene.

A kéz

Ez érte nyúl,
ez tiltakozik, ez szorít, ez összecsuplik,
ez nem állt meg (az egyik nem állt meg),
ez összekulcsolódik amazzal, ez felfogja, ez jelentkezik,
ez szorít, ez kopogtat,
ez ugrik, ez vágtaázik, s megesküszöm rá,
hogy amott az énekel.

NOAM PARTOM 1986-ban született Tel-Avivban. Újságíró és irodalmi alkotóműhelyt vezet. Első kötete 2012-ben jelent meg.

A világ eredete

További intézkedésig bezárom lábam között a kaput.
Korlátlan időre, tatarozás céljából.
Senki se hozza a zsengeit,
ne zarándokoljon velük ide,
senki ne mondjon itt imát,
ne hozzon égő áldozatot, vágott bárányt gyógyulásáért
a szent és fájó oltáromra.
A világ eredete romlottnak bizonyult.
Minden férfi romlott.
Minden nemi kapcsolat – förtelem.
Gátat építetek, embargót rendelek el, ki-, bejárási tilalmat, gazdasági szankciót – nem mehet át áru,
se behozatal, se kivitel,
minden hajó kéretik a kikötőben horgonyt vetni.
És tegye a váltót üresbe.
Fabárákat építetek, hogy mentsem magam,
elpucolva ebből fészekből.
Egyedül.
Nagy esőt hozok, vízözönt, áradást,
hogy minden férfi az iszapba fulladjon, mint a gereblyével szétvert kagyló.
Minden férfi rothadó tengeri csillag, idétlen és sápadt,
minden férfi zöld palack, elmorzsált parafadugóval,
ósvi szerelmeslevelekkel, elkopott és hamis szavakkal.
Minden férfit a hullám sodor,
megfullad, és elpusztul örökre.

És megígérem,
hogy egyetlen engedetlen holló sem fog matatni részeg bensőmben,
és nem szabadul és nem száll el idő előtt mélységeimből,
hogy lássa, vajon apadt-e az áradás.
De a galambot, nem gond, a szívemben őrzöm,
közel-közel a vízözön után!
Minden létező pusztuljon!
„A világ eredete” fagyos és mozdulatlan marad, halott metafora,
csendélet az én rövid farmerszoknyám alatt,
mint Courbet²⁷ festményén.
Uraim, nagy szerencse, hogy
költő vagyok.
Most új világot teremtek,
más kiinduló pontból.

ITAI ZAKAI 1987-ben született Jeruzsálemben. Kémia szakos egyetemi hallgató. Több irodalmi folyóiratban publikált, első kötete 2013-ban látott napvilágot.

A barát bajban is barát

Te is tudod,
hogy a legtermékenyebb talajt,
mely a földművelés minden ágára a legalkalmasabb,
a pusztulás helyén találod.

A környékén pedig csupa legelésre gazdag mezőt,
melyek a bőségükben máig kimeríthetetlenek.
És ásványok, amiket nem kutathatunk,
mert ásókkal elkerítették előlünk.
És a pusztta föld nem jó látvány,
ha feltűnik,
hogy kibeletzték, tartalma a felszínen elsivárul.

Épp ezért
az elsüllyedt hajó roncsát ne vedd figyelmeztetésnek.
Okosabb, ha nem mutatsz ijedt arcot,
s nem keresed a hajó orrát –
ugyan ok nélkül álltak ott?

Tetemekből hasznot húzni,
szárított gyümölcsből, ecetből és érett sajtból.
A tetemek fogyasztása folyvást tökéletesebb lett,
kultúrák nőttek ki belőle,
megannyi forrása a jókedvű életnek.

Füttyszóval kísérni a szájharmónikát, könyvvel az ágyban,
érdeklődni egy fa iránt,
bibelődni bonyolult tudományos kérdésekkel.

Jegyzetek

- 1 Ld. 129. Zsoltár.
- 2 Az arab pásztorok megcsonkítják a kutyák fülét, hogy éberebbek legyenek.
- 3 Kópárna: Jákob kópárnájára utal, a lajtorjás álom történetében.
- 4 *Elul*: Őszi hónap neve, a héber naptárév utolsó hónapja.
- 5 Szűz, itt: csillagjegy.
- 6 Ézsau, Izsák fia, Jákob ikertestvére, aki vadász volt.
- 7 Utalás a Kárpátoktól északra fekvő lengyelországi haláltáborokra.
- 8 *Hádzs*: Mekkai zarándoklat.
- 9 Médea: Görög mitológiai alak, Colchis királyának a lánya.
- 10 *Vádi Árugot*: Folyómeder a Júdeai sivatagban.
- 11 A bibliai Ruth, aki „idegenként” lett Boáz felesége.
- 12 *Jásár* könyve: Azonos a *Teremtés könyvével*.
- 13 Ilyen kimenetelű terrorcselekmény esetén, ez hangzik el a rádió sztereotíp jelentésében.
- 14 Járkon: folyó Izraelben.
- 15 Há-Gáj: utca neve a jeruzsálemi óvárosban.
- 16 Szappho: ókori görög költőnő.
- 17 Utalás Noé bárkájára.
- 18 Délosz: görög sziget a Küklád-szigetcsoport közepén.
- 19 Sisera: a kánaániták hadvezére, akit a *Bírák könyve* említ.
- 20 A hagyomány szerint a Rodosz elnevezés a rózsát, vagy a gránátalmát jelentő görög szóból ered, ezért nevezik Rodoszt a rózsák, illetve a gránátalmák szigetének.
- 21 *Kiszlev*: Héber hónap neve.
- 22 *Támuz és Áv*: Héber hónapok nevei.
- 23 Mahane Jehuda: piac és bazár negyed Jeruzsálemben.
- 24 J. Twerski: rabbi és pszichológus.
- 25 Via Dolorosa: a Fájdalom útja Jeruzsálemben, ahol Krisztus vitte a keresztet.
- 26 A Breslav-i Rabbi Náhmán, misztikus gondolkodó, 18. századból, Rabbi Nátán a tanítványa.
- 27 Gustave Courbet (1819–1877) francia festő.

Megjelent a Pesti Kalligram Kft., Budapest kiadásában 2016-ban. Első kiadás.

Oldalszám 200. Felelős kiadó Szigeti László.

A borítót Hrapka Tibor tervezte. Nyomdai előkészítés Lévai András.

Nyomta az OOK-Press Kft., Veszprém. Felelős vezető Szathmáry Attila.

